

Wine of Nonreligious

Shiur# 516 | June 14th 2025

מגן אברהם סימן תקעו הקדמה

כתב הרמב"ם מ"ע מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות עכ"צ שלא תבוא שנאמר והרעותם בחצוצרו' וגו' ומד"ס להתענו' וכו' ומריעים בחצוצרו' בלבד בגבולין וכתב המ"מ והמחזור כדברי הרשב"א או שופר או חצוצרות עכ"ל ואני תמה למה אין אנו נוהגין לתקוע בעת צרה ואף על פי שאין ת"צ בבבל מ"מ הלא מדאוריית' מצוה לתקוע בלא תענית.

פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן תקעו הקדמה

עיין מג"א. עיין מה שכת' בט"ז אות ב' בזה. ועיין ר"מ ז"ל פרק א' מהלכות תענית הלכה א' והטעם דמצות עשה להתפלל ולזעוק שידעו שהכל בהשגחה לא במקרה מערכת השמים כי אם על פי השגחה והם שלוחי דרחמנא וכששבו בתשובה כתיב מאותות השמים אל תחתו (בספר המגיד כתבנו, אין מזל לישראל הנשמה נקראת כן והגוף יעקב, כי בני חיי ומזוני במזלא הוא הגוף והשייך לו אבל הנשמה למעלה ממזל מעולם המלאכים ויותר יש כח ביד הנשמה לכוף בתבל במאדים המזלא, והבן): והנה, ציבור צ"ע אם כל בי עשרה מקרי ציבור או שמא דוקא בארץ ישראל כמו שכתוב "בארצכם", וח"ו כשיש צער על הרוב אז הוא מצות עשה מה שאין כן קהל אחד כיחידים דמיין ומשום הכי אין תוקעין היום.

רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק טז הלכה י

הצרעת הוא שם האמור בשותפות כולל עניינים הרבה שאין דומין זה לזה, שהרי לובן עור האדם קרוי צרעת, ונפילת קצת שיער הראש או הזקן קרוי צרעת, ושינוי עין הבגדים או הבתים קרוי צרעת, וזה השינוי האמור בבגדים ובבתים שקראתו תורה צרעת בשותפות השם אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא היה בישראל כדי להזהיר מלשון הרע, שהמספר בלשון הרע משתנות קירות ביתו, אם חזר בו יטהר הבית, אם עמד ברשעו עד שהותץ הבית משתנין כלי העור שבביתו שהוא יושב ושוב עליהן, אם חזר בו יטהרו, ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנין הבגדים שעליו, אם חזר בו יטהרו ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנה עורו ויצטרע ויהיה

מובדל ומפורסם לבדו עד שלא יתעסק בשיחת הרשעים שהוא הליצנות ולשון הרע, ועל עניין זה מזהיר בתורה ואומר השמר בנגע הצרעת זכור את אשר עשה י"י אלהיך למרים בדרך, הרי הוא אומר התבוננו מה אירע למרים הנביאה שדיברה באחיה שהיתה גדולה ממנו בשנים וגידלתו על ברכיה וסכנה בעצמה להצילו מן הים והיא לא דברה בגנותו אלא טעתה שהשותו לשאר נביאים והוא לא הקפיד על כל הדברים האלו שנאמר והאיש משה ענו מאד ואף על פי כן מיד נענשה בצרעת קל וחומר לבני אדם הרשעים הטפשים שמרבים לדבר גדולות ונפלאות. לפיכך ראוי למי שרוצה לכוין אורחותיו להתרחק משיבתן ומלדבר עמהן כדי שלא יתפס אדם ברשת רשעים וסכלותם, וזה דרך ישיבת הלצים הרשעים בתחילה מרבין בדברי הבאי כענין שנאמר וקול כסיל ברוב דברים, ומתוך כך באין לספר בגנות הצדיקים כענין שנאמר תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק, ומתוך כך יהיה להן הרגל לדבר בנביאים ולתת דופי בדבריהם כענין שנאמר ויהיו מלעיבים במלאכי האלהים ובזים דבריו ומתעתעים בנביאיו, ומתוך כך באין לדבר באלהים וכופרין בעיקר כענין שנאמר ויחפאו בני ישראל דברים אשר לא כן על י"י אלהיהם, והרי הוא אומר שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ מי גרם להם לשית בשמים פיהם לשונם שהלכה תחילה בארץ, זו היא שיחת הרשעים שגורמת להן ישיבת קרנות וישיבת כנסיות של עמי הארץ וישיבת בתי משתאות עם שותי שכר, אבל שיחת כשרי ישראל אינה אלא בדברי תורה וחכמה, לפיכך הקדוש ברוך הוא עוזר על ידן ומזכה אותן בה, שנאמר אז נדברו יראי י"י איש אל רעהו ויקשב י"י וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי י"י ולחושבי שמו.

אלא חד ספק אצל אם החזירן למחר דליכא תרי ספיקי ודאי שרו
 דלא עדיפי מכלי הגויים יח: **כתב** הרא"ש כלל י"ט סימן (כ"ג) **כתב** א
 יין שנתנסך לע"ז אסור בהנאה וחכמים גזרו וכו'.
 צפרק אין מעמידין (דף כ"ט): שנינו אלו דברים של גויס
 אסורין ואיסורן איסור הנאה היין וכו' ונגמרא יין מנלן אמר רבה
 בר אבא אמר קרא אשר חלב וזחימו יאכלו ישמו יין נסיכם מה זבח
 אסור בהנאה אף יין נמי אסור
 בהנאה וזבח גופיה מנלן דכתיב
 וילמדו לזעל פטור ויאכלו זבחי מחים
 וכו' וכחצו המוספות (ד"ה יין) מימה
 מאי קא צעי יין מנלן הא מתניתין
 מיירי בסתם יינם וגזירה דרננן היא
 שגזרו על יינן משום צנוותיהם ויש
 לומר דודאי עיקר גזירה דסתם יינן
 משום צנוותיהן הוא מיהו לא היו
 אסורין אותו בהנאה מטעם זה מידי
 דהוה אפתם ושמינס אלא עבדו רננן
 לסתם יינן כיין נסך גמור שנתנסך
 לע"ז שאסור מן התורה משום דדמי
 ליה ועל יין נסך שואל התלמוד מנלן
 עכ"ל וע"פ זה הס דברי רבינו
 דקדק הרמז"ס וגם רבינו שלא כתבו
 בסתם יין נסך אסור בהנאה אלא כתבו
 יין שנתנסך וגם לא כתבו שנתנסך לע"ז
 משום דצפרק רבי ישמעאל (דף כ"ט):
 תניא גוי שניסך יינו של ישראל שלא

הלכות יין נסך

סימן קכג

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] טעם למה גזרו על סתם יינם איסור הנאה: אם מגע גוי עובד
 אלילים ביין שלנו אסור בהנאה בזמן הזה: אם מותר ליקח יין
 מהגויים בחובותיהן בזמן הזה: אם סתם יינם בזמן הזה מותר
 בהנאה: [ג-א] דין יין מבושל ואלונתית ויינומילין: [ה] דין
 תבשיל שיש בו יין ונגע בו הגוי קודם שהרתח: דין יין שנתערב
 בו רבש או שאור: [ז,א] דין חומץ ומי הבוסר: [ז,ב] דין יין
 מזוג ודין תמד ושמינס שנתן עליהם מים: [יג] דין חרס אדרייני:
 [יד] דין חרצנים וזגים של גויים וכן שמרי יין: [טז] דין תמצית
 יין של גויים הנקשר על דופני החבית: [יז] מאימתי נקרא יין
 ליאסר במגע הגוי: [כא] אם מותר לדרוך עם הגוי: [יט] גיגית
 מלאה ענבים דרוכים עומדת בבית הגוי אם מותר לקנותה: [כ] גת
 שהיא סתומה ומלאה וירד ממנה יין וחרצנים ביחד לתוך הסל וממנו
 ירד לבור:

א (א) יין שנתנסך לע"ז אסור בהנאה.
 (ב) וחכמים גזרו על סתם יינם משום בנותיהן

צפני ע"ז אסור ורבי יהודה בן צתירא ורבי יהודה בן צנא ממירין משום
 שני דברים אחד שאין מנסכין יין אלא צפני ע"ז ואחד שאומר לו
 לא כל הימנך שתאסור ייני לאונסי והלכה כח"ק ולכך כתבו רבינו יין
 שואל אומר מותר עכ"ל (ד):

קכג פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[ב] אסור לעשות מרחץ מסתם יינם: לא התירו אכילה ושתייה אפילו באיסורין דרבנן לחולה שאין בו סכנה אלא בבישולי גויים בלבד: [ה.א] ויין
 מבושל שנתערב בו מעט יין חי ונגע בו הגוי: יין שנתערב בו שכר תאנים ונגע בו הגוי: יין שמשמים בשומים או בחרדל או במוריים ונגע בו הגוי:
 [י] ואם מותר להוציא חרצנים והזגים מן הגת על ידי גוי: [יב] אם מותר שירחוק גוי חבית שיש בו שמרים: [יד-טז] מקומות שנהגים הגויים לתקן
 הלחם בשמרי יין: [יז] גוי שהביא ענבים בסלים ודרדורים אע"פ שהיין מזלף עליהם מותר: אם הניח ישראל לגוי לדרוך בגיגית קודם המשכה:
 [יז.ב] אם מותר לקנות מהגויים עריבות הנתונות על העגלות מלאות ענבים דרוכות: [יט] הקונה יין מגתות הגויים שיש בהם ברזא גדולה או קטנה:
 [כג] חבית יין נסך שמונח עם חביות יין כשר צריך לעשות הכיור: [כד] אגוא"ה אדרייני" של גויים אסור בהנאה: [ה.ב] אם מותר ליקח מהגויים
 צבע שיש בו חומץ: סנדלים שעשויים מעורות שנותנים הגויים חומץ בעבוד שלהם: [כה] קוליינדר"י שמתקנים בחומץ ועושים מהם קונפית"י: [כז.ב] דבש
 של ישמעאלים אם הוא מותר:

א, ב, ו, יין שנתנסך לעבודה זרה אסור בהנאה. צפרק שני דעבודה זרה (כט): מייתי לה מדכתיב (דברים לז לח) אשר חלב וזחימו יאכלו ישמו יין נסיכם מה מת אסור
 בהנאה אף זבח אסור בהנאה: [בדק הבית] וכתוב בארחות חיים (סי' הל' יין נסך אות א) שאפילו להתרפאות ממנו אפילו במקום סכנה אסור והשוותה
 א' ממנו אפילו כל שהוא לוקה ב' לפי שאיסורו משום תקרובת עבודה זרה ואין לו שיעור עכ"ל [עד כאן]: **וחכמים גזרו על סתם יינם**
משום בנותיהן. שם (ל): גזרו על פתן ושמינס משום יינם ועל יינם משום יסוד צנוותיהן:

דרכי משה

(ד) ושאר דברים הנלקחים מן הגויים עיין לעיל סימן קי"ג ועיין לקמן סוף סימן קל"ו (ארוך אות ג) אי גוי מסיח לפי תומו נאמן על
 כליו גם לעיל ריש סימן קכ"א (אות ב):

פרישה

קכג (א) יין שנתנסך לע"ז אסור בהנאה. הטעם שנאמר אשר חלב וזחימו יאכלו ישמו יין נסיכם מה מת אסור
 כתיב וילמדו לזעל פטור ויאכלו זבחי מחים: (ב) וחכמים גזרו על סתם יינם. ז"ל הגמרא גזרו על פתן ושמינס משום יינם ועל יינם
 משום יסוד צנוותיהן:

הגהות והערות

ואכתבנו בסמוך כתב בחשובת הרא"ש כלל י"ט מאני דקוניא ששהו בבית
 גוי וכו', ועל פי הגהתו הוכנסו תיבות אלו בסוגרים בדפוסים המאוחרים
 ותיבות "ואכתבנו בסמוך" השמיטו, ונוסחתיהן בפנים הגוהה על פי ד"מ כתי'
 ונוסח זה תואם את הגהת אורח מישור במהדורא בתרא שכתב שם דבמקום
 תיבות "ואכתבנו בסמוך" צ"ל "וכמו שכתבתי למטה סוף הסימן בשמו":
 יח [עיינ' ב"ח לקמן סימן קלו סעיף א ד"ה כלל העולה:
קכג א' **מדכתב** והשוותה ממנו ולא כתב והנהגה ממנו משמע דוקא
 השוואת לוקה ולא הנהגה, ועיין לחם משנה פ"א מהמ"א ה"א שהוא
 הדין דנהגה לוקה, ועיין דינא דחיי לארין קמח דף קלח ע"ב: [ב] דין

טור <מכון שירת דבורה> - ח (יו"ד קיב - קפב) / יעקב בן אשר (בעל הטורים) (עמוד 106) 32349

ומ"ש אבל רשב"ם כתב בשם רש"י (יבמות כג. ד"ה אלא, תשובות רש"י מהר"א א"פנבין ס' שבו) על שם הגאונים דבזמן הזה אין איסור הנאה במגע גוי ביין ש"נ וכו'. [א] אין לשון זה מדוקדק דמשמע מנייה דרשב"ם אתא לאיפלוגי אמאי דקאמר צרישא דאסרו מגען ציין שלנו צהנאה ואי אפשר לומר כן דהא מאי דכתב צרישא תלמוד ערוך הוא צכמה דוכתי ואי אפשר שרשב"ם יחלוק עליו אלא שצא לומר דהא דאסרו מגע גוי צהנאה היינו דוקא גוים צזמננס שהיו רגילים לנסך אצל צומן הזה שאינם רגילים לנסך לא וכך הוה ליה למימר והחמירו לאסור צהנאה אפילו מגע גוי ציין שלנו ומיהו רשב"ם כתב צשם רש"י על שם הגאונים דהני מילי צזמננס אצל צומן הזה אין רגילין לנסך לעבודה זרה והוה לענין ניסוך כאלו אינם יודעים צניצ עבודה זרה ומשמשה וכו' (א): ודברי רשב"ם צשם רש"י על שם הגאונים ושעל זה סמכו לקבל צחוצותיהם יין מן העכו"ם כתבו התוספות (ו): ד"ה לאפקי) והרא"ש (ס' ז) והמרדכי (ס' תמנו) צפרק רבי ישמעאל (שם נז): וכתבו התוספות (שם) מיהו ר"י מקשה דהיאך נחיר מגע גוי צהנאה מטעם חינוך צן יומו מה ענין זה לזה והלא מה שאנו מתירים צחינוק איסור הנאה היינו משום דאין צו אפילו כוונת מגע ואם כן גוים צומן הזה דמכווני למיגע יאסרו אפילו צהנאה דהא על כרחך קיימא לן שחמורה כוונת מגע אף בלא כוונת ניסוך מהיכא דליכא כוונה כלל כדפרישית לעיל (ז. ד"ה ה"ג) וחזר ר"ת ואמר דודאי מחוך ההלכות לא מצינו ראיה פשוטה להחמיר מגע גוי ציין ואף לא סתם יינס צהנאה כי אם למוכרו לאותו גוי עצמו כדאמר רב אשי לקמן (ט): דמישקל דמי מההוא גוי דנכסיה שרי מאי טעמא מיקלא קלייה או ימכרו אותו גוי ד' כמו שהיה מוכרו לצורך עצמו והעיד רבינו תם על רבינו מאיר אצ"ו כי פעם נודמן לו יין נסך והפסיד צידים ואף על פי כן לא רצה רבינו תם לאסור הואיל ופסע המנהג להיתר הנח לישראל (צ"ה ז) שהיו שוגגים ואל יהיו מזידים ומכל מקום לסמך המנהג ה' קצת ראיה שנדמה סתם מגען למודד צקנה דאמרינן (ס): ימכר משום דלא נחכוין לניסוך ואפילו אם נדמיו למדדו ציד שרי לרבנן דאמרי ימכר ועד כאן לא אסר רבי נתן (ז). אלא צמדדו ציד משום דגזר אטו שצשוך דיד ואי קא משכשך אחי לנסוכי לעבודה זרה אצל צומן הזה אפילו משכשך ליכא ניסוך ואפילו רבי נתן מודה דשרי צהנאה ואם תאמר כיון דגזרו על ניסוך הגוים הוה ליה דבר צצמנין דלריך מנין אחר להחמירו (צ"ה ה) יש לומר דלא גזרו אלא על המנסכים וכיון דהשתא לא מנסכי

דרכי משה

משום חשש יין נסך א"כ כשבטל הטעם הותרה הגזירה ממילא מירי דהוי אגילוי (ירש ס' קטז) דמותר בזמן הזה הואיל ואין נחשים מצויין בינינו והוא הדין בסתם יינן הואיל ואין יין נסך גמור מצוי בינינו ולכן כתב הטור אבל רשב"ם כתב וכו' ואם כן מדמתיר בזמן הזה מכלל דסבירא ליה טעם אחר ממה שפירש בתחלה ולכן שייך לומר לשון אבל וזה ברור: כתב בתשובת הרא"ש כלל י"ט סימן ט"ז על השוטה יין נסך בשוגג במה יתכפר שמעתי אומרים בשם החסיד שיתענה חמשה ימים כנגד צן חמש פעמים גפן שבחומש עכ"ל: במרדכי פ"ק דפסחים (ס' תקלד) בשם ראבי"ה (פסחים ס' תלו) דהיאך דמונח חבית של יין נסך עם חביות כשרים צצריך לעשות היכרא דלא בדילי אינשי מיניה עכ"ל:

פרישה

(ה) אבל הרשב"ם כתב בשם רש"י וכו'. והוי כחינוק לאסור צשתיה ולא צהנאה אצל ר"י חילק ציניהם דשאני חינוק דאין צו אפילו כוונת מגע דקילא ממכין ליגע בלא כוונת ניסוך:

דרישה

קכג [א] אבל רשב"ם כתב בשם רש"י כו'. ז"ל ב"י אין לשון זה מדוקדק דהוה ליה למימר ומיהו כתב רשב"ם כו' דהא מאי דכתב ברישא שאסרוהו בהנאה תלמוד ערוך הוא אלא שרשב"ם בא לומר שבזמן הזה הקילו ודוקא בזמן התלמוד שהיו רגילין לנסך החמירו ועיין פרישה דלא קשיא מידי: [ב] דגוים צומן הזה אין רגילין לנסך צע"ז. ז"ל הרשב"א (תוה"א ב"ה ש"ד נב) אפילו גוים שבחוצה לארץ שאין עובדים עבודה זרה אלא מעשה אבותיהם בידיהם מכל מקום כיון שהם מנסכי יין לפני ע"ז אין כח בידיו להחמיר לייחד

חדושי הגהות

קכג [א] ה"ז צר"ס זה י"שצ לשון הטור על נכון: [ב] ר"ף חזן משנה תורה כ"ה צרמ"א צש"ע (סכ"ו) וצ"ח (סוף הקימן) משמע שר"ל כנגד ה' פעמים גפן צצפרשת שר המשקים (צ"ה טז):

הגהות והערות

[ג] עיין אורח מישור ס"ק א: [ד] בתוס' או ימכרו אותו גוי "לגוי": [ה] בב"ח על הגליין לסמך המנהג "הביא" קצת ראיה:

לעבודה זרה יש לחלות להיתר דמחלה לא גזרו עליהם מיהו קשה היאך נחיר סתם יינן בהנאה כיון שגזרו על סתם יינן משום צנזורה והא גס עתה שייך זה הטעם ויש לומר דמאי גזרו על סתם יינן לאסור בהנאה יותר מפתם ושמנם היינו משום דשכיחי לנסוכי לעבודה

זרה אצל עתה שצטל ניסוך שאינם יודעים צניז עבודה זרה דיו להיות כפתם ושמנם או כצישולי גוים לאסור בשמיה ולא בהנאה והמחמיר תבא עליו זכרה עכ"ל. והרא"ש (סי' ז) כתב דכדברי המוספות עד מה שכתבו דיש לומר דלא גזרו אלא על המנסכים ועל זה סיים וכתב ומיהו טעמים הללו מספיקים למגע גוי ביין שלנו וכו' עד מוטב שיהו שוגגין ולא יהו מוזדיגין וגם זה הסיוס הוא

מדברי המוספות וספר התרומה (סי' קט) כתב דכדברי המוספות ומכל מקום הוא נטוה להחמיר. והר"ן (כו: ד"ה דיבור ראשון) כתב על דברי רש"ס צ"ס רש"י ומיהו הני מילי מגען אצל סתם יינן לא דעיקר התקנה בפתם יינן היתה משום צנזורה ולא חילוקו בין גוי עובד עבודה זרה לשאינו עובד והביא ראיה לדבר והרשב"א כתב בתורת הצית הארוך (צ"ה ש"א מ.) דברי רש"ס צ"ס רש"י ובסוף דבריו כתב וכבר נהגו איסור בכל הארצות האלה ואפילו בהנאה עד כאן:

ה' ונראה שדעת הרמב"ם שלא לחלק בין גוים שצומנם לגוים שצומנם וכן הורו ע"כ כגון אלו הישמעאלים יינן אסור בשמיה ומותר בהנאה וכן הורו עכ"ל ומדסתם ולא חילק משמע דלא מפליג בין זמן לזמן כלל: ואני תמה על דברי רש"ס צ"ס רש"י היאך כתבו דגוים צומן הזה אין רגילים לנסך לע"ז דהא חזינן הני גוים דמנסכו יין ולחם אונים היא להם והיא עיומה של ע"ז ויש לומר מכל מקום לא מיקרי הני גוים נסך וי"ל כיון דלא שפכי ליה קמי ע"ז דרך ניסוך פנים אלא שהגלח מקריבו קמי ע"ז ואחר כך שותהו נהי דמיחסר משום תקרובת ע"ז מכל מקום לא מיקריא הני עבודה ניסוך ומיהו הני יונים דחזינן להו דלא שמו חמרא עד דלתי גלח וזרק עליו מים טמאים ומתערבים המים טמאים עם היין הנה נראה שזריקת המים שזריקתם זו היא ניסוך והרי מים שנתנסכו לע"ז מעורבים ביין אלא דכיון דאינם מנסכים היין לשפכו לפני ע"ז כדאמרן ואי אתה נא לאסור את היין אלא מחמת שנתערבו זו מים המנוסכים הוא ליה מים ביין דצטלי כדאיחא בסוף ע"ז (עג.):

ב כתב הרשב"א בתשובה אחרת אם מותר לעשות מרחץ מסתם יינן או לא זו ודאי נריכה לפניו ומכל מקום נראה לי שאסור צחולה שאין זו סכנה אלא שאני דן בשורת דין ההלכה כזה ואומר אני שיש לאסור מפני שלא מצאנו היתר לאכילה ולשתיה אפילו באיסורין דרבנן צחולה שאין זו סכנה אלא צניזולי גוים בלבד כמו שאמרו כל זרבי חולה נעשים על ידי גוי (שם קט). ובכלל כל זרבי חולה הוא שמבשל לזורך אכילתו אצל להאכילו שומנו של גיד ולהשקותו סתם יינן מן הדברים האסורים מדבריהם נאכילה או בשמיה לא שמענו

דרכי משה

(ב) משמע מדברי הטור דדוקא ללקחו בחובו משום פסידא התירו אבל לקנות אסור וכן הוא בהגהות מיימון פ"ח דהלכות מאכלות אסורות (אות ח) וז"ל מכאן התיר מהר"ם לאדם שגבה בחובו יין נסך או שאר דבר איסור לחזור ולמכרו אבל ז' לקנות בתחלה לחזור ולמכרו או ליתנו לגוי אסור עכ"ל וכן

פרישה

(ו) וגם אם נגע גוי ביין שצנו בו. יש לדקדק דמאי וגם הלא כל שכן הוא אם יינו של גוי מותר ליקח ממנו ולמכרו כל שכן שאין מגעו ביין שלנו אסור ונראה דקיימא לן גוי שניסך יין ישראל כופין אותו ליתן המעות והוא אמינא דגם כאל דוקא מאותו גוי יקח המעות ולא מאחר קמ"ל דמותר למכרו לגוי [אחר]. (או יש לומר דקמ"ל דהוא אמינא שיהא דומה למה שכתב

דרישה

אצלם יין ואפילו בדיעבד אסור ע"כ וב"י הביאו ר"ס קכ"ח: וע"ז דברי הרשב"ם כאן כתב ב"י וז"ל ואני תמה על דברי רשב"ם בשם רש"י דמנסכי יין ולחם אונים היא להם והוא עצומה של עבודת אלילים ויש לומר דמ"מ לא מיקרי ההוא יין נסך כיון דלא שפכי קמי ע"ז דרך ניסוך פנים אלא שהכומר מקריבו קמי ע"ז ואח"כ שותהו נהי דמיחסר משום תקרובת

חדושי הגהות

[ג] לשון וגם דקאמר אע"ג דכ"ש הוא כבר נתיישב הטיב צנזורה ונכנסת הגדולה (הגהות הטור אות יב) וע"ז א"ק ב':

הגהות והערות

ה' * מכאן עד ד"ה כתב הרשב"א בתשובה הושמט בדפוסים המאוחרים מחמת הצנזורה, ואנו הכנסנוהו על פי ב"י דפ"ר: [ז] תיבות "לא מיקרי הניא נסך" ליתא בדפ"ר: [ז] בד"מ הארוך הגדפס ובקצר דפוס ברלין ובכתיב"ה הנוסח "אבל לא יקנה בתחילה לחזור ולמכרו", וכתוב בחידושי הגהות דפוס דיהרנפורט

קבג (א) משום גזרת יין נסך בו. פירוש, משום צנתייהס אסוריהו צנתייה [עבודה זרה לו, ב], ומשום גזירת יין נסך אסוריהו אף בהנאה. ולפי טעם זה יש היתר עכשיו כדמסקי [בהגה], דהיינו כיון שאין יין נסך גמור שכיח צנינו, בטל הטעם והותרה הגזירה. והכי קצירא ליה לרשב"ם

הלכות יין נסך

סימן קבג

[כמה דינים מיון נסך] ואיוו יין נאסר משום יין

נסך^[א] ובו כ"ו סעיפים:

א ^[א] סתם יינם של עממים עובדי אלילים אסור

בהנאה^[ב] * ^[ב] והוא הדין למנעם ביין שלנו:

הגה **(א)** ^[א] משום^[ג] גזרת יין שנתנסך לעבודה

זרה ^[ד] ^[א] ובזמן הזה שאינו שכיח שהגויס מנסכים

שפכי ליה קמי עבודה זרה כדרך ניסוך פנים, מכל מקום כיון דקיימא לן [חולין יב, ב] דעובדי כוכבים שצחוזה לארץ לאו עובדי עבודה אלילים הן אלא מנהג אבותיהן צדיקה, אם כן מה שמנסכים יין לעבודה אלילים אין קרוי ניסוך, כיון דקרינן זהו שאין יודעים בטעם עבודה אלילים ומשמשיה, דמהאי טעמא ינמי אין רגילין לנסך לעבודה אלילים, כלומר אין רגילין לנסך תמיד

אלא לפעמים, עכ"ל. ועיין לקמן סימן קכ"ח ס"ק ד':

הטור אבל רשב"ם בו, דתמה צ"י [עמוד לא ד"ה ומ"ש] על לשון אצל, ולפי מה שכתבתי נחת, כן כתב דרכי משה [א"ח ב]. ולי נראה

דבמה שכתב הטור [עמוד 5] והתמירו לאסור בו, כיון דזה דאף שאין שייך בזה גזירה כלל, דמשום צנתייה פשיטא לא גזרו בזה, ואפילו משום יין נסך הוא גזירה רחוקה ביין שלנו, נמצא דמלך גזירה דרצנן אין כאן איסור, אלא מלך החומרא, ואם כן אף לדין אסור מלך החומרא. אבל רשב"ם בו, דקצירא ליה דמלך גזירה הוא האיסור, ואם כן השתא דלא שייך גזירה מותר. * וכתב צ"י [עמוד 35 ד"ה ואינו] דעכשיו שהכומר מקריבו קמיה עבודה זרה ולא שפכיה כדרך ניסוך פנים, בלא מיקרי רק (תערוצת) [תקדושת] ^[א] עבודה זרה ולא נסך, ומיהו הנהו יוים דלא שמו חמרא עד שהכומר בא חורק עליהם מים טמאים עם היין, היה נראה דהוי ניסוך, אלא יש לומר דזה לא הוה רק תערוצת מים אסורים, והוה ליה מים ציין דבטל כדאיתא לקמן [סימן קלד סעיף ג], ע"כ:

ג. יש אומרים דמגע בו. דהוי כתינוק (שאינו מזכיר שם אלילים ומשמשים לקמן ריש סימן קכ"ד) דאינו אסור יין צמגעו אלא צנתייה, טור [עמוד 35] ופוסקים: ד אסור לקנותו בו. עיין בתשובת מהר"ם מלוצלין סימן נ' מדין קניית סתם יינם: ד ושוב

ההחמיר בו. עיין לקמן סימן

קכ"ד ס"ק ע"א: ו מותר בו. ואפילו צנתייה, ואפילו לכתחלה מותר לשותתו עם העובדי כוכבים, כן הוא בש"ס [עבודה זרה לו, א] ופוסקים: ז משהרתיח ע"ה האש. דהיינו שיתמעט ממדתו על ידי רתיחה, כן כתבו הרשב"א [מורה

הבית בית ה שער ג, ג] והר"ן [שם סוף ג, א]:

לעבודה זרה ג. ^[א] יש אומרים דמגע גוי ציין שלנו **(ב)** ^[א] אינו אסור בהנאה רק צנתייה ^[א] וכן סתם יין שלהם אינו אסור ליהנות ממנו ולכן מותר לגבות בחובו מן הגויס סתם יינם מפני דהוי כמצייל מידם ^[א] והוא הדין בשאר הפסד כגון אם עבר וקנה או מכר ^[א] אצל לכתחילה ד אסור לקנותו ולמכרו כדי להשתכר צו ^[א] ^[א] ויש מקילין גם בזה ^[א] וטוב להחמיר ועיין לקמן סימן קל"ז ^[א]:

ב ^[א] אסור לעשות מרחץ מסתם יינם לחולה

שאין בו סכנה: [הגה] ועיין לקמן סוף סימן קנ"ה:

כאשר צ"י [עבודה זרה פ"ג סימן יג] כתב וצ"י [עמוד 35 ד"ה וכיון]

ט ביון שמו"ו ב' הממחר לטעמיה אזיל שכתב ב"י [עמוד קיב ד"ה שפחות] ד"ה שפחות] דעת הרמב"ם [שם] כדעת (הרא"ה) [הרמ"ה] וטעור [שם], ולענין הלכה כיון שהרמב"ם והרמ"ה מסכימים לדעת אחת הכי נקטינן, ע"ל. אבל בספרי כתבתי מדברי הרמב"ם לא מנכרעא מידי, והבאתי שם דברי הכסף משנה [שם] שדחה דברי הרשב"א [תורת הבית הארוך שם], והוכחתי שכל דבריו אינם מכוונים ושדברי הרשב"א עיקר דאפילו לא מלו מגעו מותר אף בשמיה. ועוד, דהא רבינו חננאל [הובא בחוספות שם נ, ד"ה לאסוקין] ובעל הלכות גדולות [סימן נה סוף עמוד תקנ"ד] ור"י

אפילו בשמיה (ג) ט ביון (י) שמו"ו אף על פי שעדיין לא נבטלו:

ה א"כ אם השפחה נבטלה לשם עבדות י יש מי (ח) שאומר שאין בנה עושה יין נסך אפילו עבר רבו ולא מל אותו בין גדול בין קטן:

ו ב"י בל גוי (ד) שאינו עובר אליהם יינו אסור

(ג) ביון שמו"ו ב'. אזיל לטעמיה שכתב ב"י [עמוד קיב ד"ה שפחות] שגם הרמב"ם [מאכלות אסורות יא, י] סבירא ליה (כהרא"ה) [כהרמ"ה] [הובא בטור שם] דבעינן דוקא מלו, ולא כהרשב"א [תורת הבית ד"ה שער א מ, א] דסבירא ליה אפילו לא מלו. ותמיהני מאד מהיכן משמע ליה לבי מדברי הרמב"ם כן, שהרי בגמרא [עבודה זרה נ, א] נקט גס כן מלו, ופירש הרשב"א [שם] דמלו דנקט הוא לרבותא דגדולים אפילו מלו אסורים, ואמאי לא יומא גס ברמב"ם כן. ומו קשה לי למה לא פסק כרשב"א, כיון דהדיא אמרינן קן בחוספותא [שם פ"ג הלכה ד] כמו שמביא בתורת הבית הארוך [שם].

ועל הטור [עמוד קיב] לא קשה מידי, שלא ראה ספר תורת הבית הארוך ולא ידע מחוספתא זאת, דודאי אין כח לחלוק על חוספתא: (ד) שאינו עובר אליהם ב'. כגון הישמעאלים, וליף לה מגר חושב למה שפסק בסעיף ב' דאינו אסור רק בשמיה. ואף על גב דשם כתב קיבל עליו שבע מלות, שם קא משמע לן רבותא דאפילו הכי אסור בשמיה, אבל לענין אסור הנאה לא איכפת לן רק בעבודת אלילים, דכבר נתבאר [סימן קנ"ט א] דאסור שמיה הוא משום בנותיהן ואסור הנאה הוא משום עבודת אלילים, משום הכי כל שאינו עובד עבודת אלילים אין כאן אסור הנאה. ולדעת יש מקילין שהביא שם רמ"א, מכל מקום כאן נחית דרגא, ולכל הפחות מותר בהנאה. ובטור [עמוד קיד] כתב בשם רשב"א [תורת הבית שם] דיש להקל בישמעאלים כיון דלא פלמו לעבודה זרה, והקשה בדרישה [פרישה אות יא] ממה שכתב ב"י לעיל בסימן זה [עמוד קיא ד"ה גר] בשם הרשב"א [שם] בלשון זה, אלמא כל שקיבל עליו שלא לעבוד עבודה זרה ושבע מלות בני נח יינם לאו יין נסך לאסור בהנאה, וכאן מיירי מחמת שלא יעבוד עבודת אלילים לחוד, והאריך לתרץ. ואין כאן קושיא כלל דהכי קאמר לעיל, בין לרבי מאיר [עבודה זרה סד, ב] אס קיבל עליו שלא לעבוד עבודה זרה, בין לחכמים בקיבל עליו לשבע מלות, והאן קיימא לן לחכמים דלרבי מאיר קיבל עליו שלא לעבוד עבודה זרה [גם שבע מלות] י, וממילא בזה מותר על כל פנים. אלא שיש קצת גאונים [הובא ברשב"א שם] אומרים שיש להקל אפילו בשלא לעבוד עבודה זרה לחוד אפילו לחכמים, מהא דרב

ישראל וספר התרומה [סימן קסט] ושאר פוסקים פסקו לגמרי כשמאל [שם ע"א] דעובד כוכבים קטן מגעו מותר אפילו בשמיה, אס כן ברייתא [שם] דקמתי מלו ולא טבלו לאו משום קטנים נקט לה, ואס כן נהי דעובד כוכבים קטן פליג עליה רב וקיימא לן כותיה, מכל מקום בני השפחות לא חזינן דפליג עליה, ואדרבה אמרינן בש"מ דמודה בני השפחות דעדיפי מעובד כוכבים קטן, וזה ברור. מיהו תיסק עובד כוכבים דלאו בן שפחה הוא אפילו מל עושה יין נסך בשמיה כל זמן שלא טבל, כדכתב הרשב"א בתורת הבית [שם] דקיימא לן דאינו גר עד שימול ויטבול, וגם הממחר מודה דהא כדמוכח מדבריו בכסף משנה שם, וכן הוא בחוספות פרק רבי ישמעאל [שם דף נ"ז ע"א] סוף ד"ה גדולים אין כו': י יש מי שאומר ב'. לפי שלא הביא ב"י [עמוד קיב ד"ה כתב הר"ש] אלא הרשב"א [שי"ת חשב"ן ח"א סימן קע] שכתב כן, לכן כתב דין זה בשם יש מי שאומר. אבל לפענ"ד נראה דין זה ברור, שהרי אמאי דאיתא בש"ס [שם] בני השפחות שמלו ולא טבלו גדולים עושים יין נסך, כתב רש"י [ד"ה וכן בני] וכשלא טבלהו אמו מתחלה קמייירי, דאי טבלהו אמו אינהו למה להו טבילה, ע"ל, וכן כתב הר"ן [שם כ, א ד"ה גופא]. וכן כתב רבינו ירוחם נתיב י"ז חלק א' [ק, א] ודוקא שלא טבלהו אמן, שאם טבלהו אמן יועיל להן טבילה אמן, [וזה] פשוט, ע"ל. ואם כן כיון דלא בעי טבילה הוה ליה כישוראל משוך בערלתו דלקמן ס"ק י"ג דאינו עושה יין נסך, נראה לי:

יהודא ששלח לאבדורני ביום אידם [שם], כמו שכתב ב"י [עמוד קיד דבר ראשון]. ויש כאן תימה בדברי הב"י שכתב [שם ד"ה ואינן] לתרץ דברי הרמב"ם [מאכלות אסורות יא, ז; יג, א] אהדדי, ידרב יהודא מיירי במקום שכל האומה אינה עובדת עבודה זרה, (ורב יהודא) [וברייתא] יי מיירי שאומתו עובדת עבודה זרה, וקשה מאי פריך בגמרא [שם סה, א] והא תניא איזה גר תושב כו' דהיינו דברי רבי מאיר דלרבי קבלה בפני שלשה, ומשני דהיינו לענין להחיותו, ומאי קושיא כלל דהא רב יהודא מיירי בכל האומה [אינה] עובדת עבודה זרה ואם כן הברייתא נמי סבירא לה דמקבל שלא לעבוד עבודה זרה וכל האומה כן אזי מודה רבי מאיר דדי צדק, אבל באם האומה (אינו) עובדת עבודת כוכבים פליגי בה רבי מאיר ורבנן, וז"ע ליישבו:

יא אב"א אם היה איסורו ב'. כלומר בכל מקום דאמרינן אסור בשמיה ומותר בהנאה מפני דג נגיעה כמו שיתבאר, כגון נגע שלא בכוונה וטפח על פי החבית דלקמן סעיף י"ט, וכל שכן כמו, וכל כהאי גוונא דאסור בשמיה משום דג נגיעה, אס היה העכו"ם אינו עובד עבודת אלילים מותר אף

לבין עצמו, והתיר ר"י היין מפני שהפקיד כיסו בשבת, ורבינו שמשון בר אברהם אסרו משום דאיכא למימר איסורא קמערס, ע"כ. ובארחות חיים [שם אות ז] כתב, ישראל מומר ינו יין נסך עד שישב בשטובה, ונאמן לומר נתגיירתי, עכ"ל [הב"י]. וקשה ללאורה אמאי פסק הממחר כהארחות חיים, דהא

בשמיה ומותר בהנאה וימנעו ביין שלנו שוה ליינם שאסור בשמיה:

ר"י ורבינו שמשון בר אברהם פליגי עליה. ואפשר משמע ליה דהם לא

בשמיה. ועיין לקמן ס"ק מ"ט וס"ק ע"א וסימן קכ"ה ס"ק ב':

יא עוד מפי הר' יונה ה' ששמע מחכמי כרפת כי משומד לעבודה זרה והוא הולך ממקום למקום ובעיר אחת מאמין העבודה זרה בפני הגוים ובעיר אחרת נכנס צבית ישראל ואומר שהוא יהודי כיון שאומר לנו שהוא יהודי מן הסתם הוא נכנס בתורת יהודי ואינו עושה יין נסך והטעם כי העבודה זרה מילתא דמסתבר שהוא שקר וכשאומר שמאמין צה הוא עושה להנאת יארו הרע ואינו מאמינו בלבו וכשהוא אומר לנו שהוא ישראל הוא אומר בלבו טוב ט' לפי שאמונתו אמונה היא וטובה ואמינות ומלתא דמסתבר הוא אבל משומד לחלל שבתות צפרהסא או שאינו מאמין בדברי רבותינו ז"ל הוא מין ויינו יין נסך וכו' וענין חילול שבת והעברת דברי רבותינו ז"ל לדעתו שעובד עבודה זרה הוא דוקא שהיה מוחזק בו שלש פעמים אבל בפעם אחת או שמים אינו עושה יין נסך ובפני עשרה נריך שיחלל עכ"ל. משנה הרשב"א עוד דיני משומד אכתוב בסימן קכ"ד (רא. ד"ה כתב הרשב"א) בסי"ד ושם (ד"ה כתב בשג"ל) אכתוב דברי שג"ל הלקט גם כן:

יב כתב הריב"ש (סימן ד') האנוסים אשר נשארו בצללות השמד כמה זמן ולא ילאו להמלט על נפשם כאשר עשו רבים כבר ילאו מחזקת כשרות ולריכים חקירת חכם שיחקור עליהם אם הם מתנהגים בכשרות צינם לצין ענמם ושאיין צידם להמלט אל מקום שיכולו לעבוד את ה' צלי פחד ואם הם בגדר זה הרי הם כישראלים גמורים וסומכים על שחיטתן ואין אוסרין יין במגען ואם עוצרין בלילי על אחד מהעצרות אוסרין יין במגען:

ה המוכר דברים האסורים ונודע וכו'. כ"כ רבינו גם צדין זכור סימן ש"י צוקר כדכא אל בחושן משפט סימן רל"ד צירא דין זה בכל פרטיו עיי"ש: **כתב** בשלחן ערוך (סי"ד) המוכר צמר ואחר כך נודע שהצמה לא נצדקה כהוגן דינו כמוכר דברים שאסורים מדברי סופרים ובהגה"ה אל מכר לו מצמה דאחיליד צה ריעותא ולא יכולין לנצקה דינו כמוכר דברים שאסורין מדברי תורה עכ"ל וטעמא דמילתא דמדאורייתא צמהה שלא נצדקה מותרת באכילה דרוז צהמות בחזקת כשרות הן אלא תקנת חכמים היא שלא לאכלה אם לא נצדקה הריאה וכלעיל ריש סימן ל"ט אם כן אינה אסורה אלא מדברי סופרים אל אם אחיליד צה ריעותא דאסור לאכלה דבר תורה עד שתצדק דאין צמהה זו מן הרוז כיון דנולד צה ריעותא ושמה טרפה היא וספק דאורייתא היא לפיכך דינו כמוכר דברים שאסורים מדברי תורה וכן פסק הריב"ש בנשואה ומציאו צית יוסף:

אל אם אחיליד צה ריעותא דאסור לאכלה דבר תורה עד שתצדק דאין צמהה זו מן הרוז כיון דנולד צה ריעותא ושמה טרפה היא וספק דאורייתא היא לפיכך דינו כמוכר דברים שאסורים מדברי תורה וכן פסק הריב"ש בנשואה ומציאו צית יוסף:

קיג

כהן

יורה דעה קכד יין נסך

שפתי

יא אב"א אם היה איסורו בוי'. כלומר בכל מקום דאמרינן אסור בשתייה ומותר בהנאה מפי נד נגיעה כמו שיתבאר, כגון נגע שלא בכוונה וטפח על פי החצית דלקמן סעיף י"ט, וכל שכן כח, וכל כהאי גוונא דאסור בשתייה משום נד נגיעה, אם היה העכו"ם אינו עובד עבודת אלילים מותר אף בשתייה. ועיין לקמן ס"ק מ"ט וס"ק ע"א וסימן קכ"ה ס"ק צ':

יב גוי שאינו עובד אלילים כגון ישמעאלי שנגע בוי'. רמז"ס שם [מאכלות אסורות יג, יא]. והמחבר השמיטנו, נראה דסבירא ליה דלאו דוקא, וכמו שכתב צ"י [פמוד קטו דטיר ראשון] במסקנא דכל עובד כוכבים שאנו מוחזקים בו שאינו עובד עבודת אלילים דינו כאומה דלא פלחי עבודת אלילים, ע"ש:

יג משוך בערלתו. וכתב צ"י [שם ד"ה כתב רבינו] צסם ארחות חיים [הלכות יין נסך סימן כג אות ו] דאפילו הוא משומד לערלות מותר, **ביאור הגר"א**

שורב בוי'. ב בפרק יב) בשם בפרק ג' ל. ועיין במומר שמשוך = סימן ה

לצין ענמו, והחיר ר"י היין מפני שהפקיד כיסו בשבת, ורבינו שמשון צר אצרהם אסרו משום דאיכא למימר איערומי קמערים, ע"כ. ובארחות חיים [שם אות ז] כתב, ישראל מומר יינו יין נסך עד שישוב בתשובה, ונאמן לומר נתגיירתי, עכ"ל [הצ"ח]. וקשה לכאורה אמאי פסק המחבר כהארחות חיים, דהא ר"י ורבינו שמשון צר אצרהם פליגי עליה. ואפשר משמע ליה דהם לא מיירי אלא היכא דנגע ציין ואחר כך אמר שנתגייר, אבל אם קודם לכן אומר שנתגייר אינו עושה יין נסך, ודומק. ויותר נראה לחלק דהיכא דידוע שהיה מומר, דצכהאי גוונא מיירי ה"ר שמשון צר אצרהם, אינו נאמן לומר שנתגייר, אבל היכא דאינו ידוע שהיה מומר, אף על גב דאינו ידוע גם כן שהיה ישראל, נאמן לומר תשובה עשיתי, צמגו דאי צעי אמר מעולם לא המיר וישראל הוא, וצכהאי גוונא מיירי הארחות חיים והמחבר. וכו'

בשתייה ומותר בהנאה ו' ומגען ביין שלנו שוה ליינם שאסור בשתייה:

ז [יד] יש מי שאומר שכל מקום שאמרו ביין שלנו שהוא מותר בהנאה ואסור בשתייה מפני צד (ט) נגיעה שנגע בו הגוי בשתייה הגוי עובד אלילים **יא** אבל אם היה איסורו בגלל יב גוי שאינו עובד אלילים שנגע ביין שלנו שלא בכוונה או שטפח על פי החצית הרי זה מותר בשתייה וכן כל ביוצא בזה:

ח [טז] יג (טז) משוך (ט) בערלתו יד אינו עושה יין נסך (טז) ומומר אף על פי שהוא מהול עושה יין נסך במגעו י' פו (יא) [טז] ונאמן לומר ששב בתשובה:

עמוד כא ד"ה מעשה, ואמרינן בפרק החולץ (יבמות מ"ז א') בגר צריך להביא ראיה. ועיין ש"ך [ס"ק טז] שכתב דארחות חיים מיירי שאינו ידוע שהיה מומר כי אם על פיו, וכמו שכתוב לקמן סימן רס"ח סעיף י' בגר: [יח] [פעיף ט] האנוסים בוי' אב"א בוי'. כרבן שמעון בן גמליאל בבכורות ל"ה א' דאיפסיקא כוותיה בפרק בתרא דיומא [עח, א]. ואף על גב דסתם מתניתין בסוף פרק ד' דבכורות [ל, א] כרבי מאיר, דקתני התם זה הכלל כו', סתם ואחר כך מחלוקת היא. וכן פסקו הרמב"ם [בכורות ב, יז: עדות יא, ח] ושאר פוסקים, וכמו שכתוב לקמן סימן שי"ד סעיף ג', שם [ריב"ש סימן יב] (ועיין לעיל סימן קי"ט ס"ק י"ח):

חידושי חתם סופר

ב"ר דלא קיי"ל כר' יונה זהא דמחלל שבת
בפרהסיא, נהי דה"ל מומר לכל התורה
שאנו בר זביחה ובר קשירה וכחיבה אעפ"י
שמניח תפילין ושוחט ג"כ, מ"מ כיון שמחלל
שבת בפרהסיא דינו כגוי גמור, מ"מ לענין
יין נסך כיון שלא ראינוהו עובד ע"ז א"כ אין
ביינו משום יין נסך, דלא יהא אלא גוי דלא
פלח לע"ז שאינו עושה יי"ג אלא בשחיה
משום בנותיהם, וזה לא שייך במומר לחלל
שבתות שהרי בתו מותרת, משו"ה לא
הביאו בש"ע.

(חידושי שו"ע יו"ד סי' קכ"ד סק"ד)

שאלות מהרי"י יו"ד סי' טז יז אשכנזי ותשובות

וע"ד שאלתו השני' שישראל המחלל שבתות בפרהסיא אם
עושה יי"ג במגעו ג"כ יפה הורה דהואיל דהריסוך לא
תליא בזה דהוי מומר לכל התורה דאינו נאמן לכל דבר אבל
לא לנכך במגעו כמבואר בסי' קכ"ד סעי' ז' וסעי' ט' ובש"ך
שם וכשר"ת שהביא הב"י בקי"ד ובקכ"ד מן הכל נשמע דאין
איסור במגעו ביינו של ישראל ובפרט דעיקר איסור יינם משום
בנותיהם כמבואר פ' ח"מ ופי"י בב"י סי' קי"ג בשם כל הפוסקים
דאיסור שתי' מעיקרא משום בנותיהם שלא יביא להחמיקן בם
ול"ש זה בישראל המחלל שבתות והלוי רחמי כה"ג יד אפרים
שנספח להש"פ ביו"ד החדשות שהביא בשם תשנ"ץ (ואין התשנ"ץ
תחי' כעת) שכתבך בזה ומסיים שאין נאמן עליו על שלא
הקפיד במגע נכרי אבל לא החליט לאסור מגעו ולדעתי אין
דבר מקבל ארוך כי אין בזה חשש ניסוך ע"כ אין לבוא בפט
סופר מאריך ועל הוראתו בזה להיתר ראוי לסמוך :

חזון הלכות שחיטה סימן ב איש

ומיהו מין של חילול שבת או לכה"ת ואינו עובד כו"מ ה"ה
נראה דיינו מותר דהא נכרי שאינו עובד עכ"מ יינו
מותר בהנאה כדאיתא ביו"ד סי' קכ"ד ס"ו, ואינו אסור אלא
בשתי' משום בנותיהם וכיון דבמין לחילול שבת ליכא לא משום
בנותיהם ולא משום ניסוך אין לנו משום מה לאסור יינו, ובר"ת
לא הזכיר לאסור יינו של ישראל מומר שאינו עובד עכ"מ, ואמנם
בב"י יו"ד סי' קי"ט הביא תשובת הרשב"א שפשוט לו דמחלל
שבת בפרהסיא או כופר בדברי ח"ל עושה יי"ג ולא נתגלה מקורו.
ונראה דפתו ושלקו דינו כיינו, וכ"כ הפמ"ג סי' קי"ג סק"ג
בש"ד בשם הפר"ח, דפתו של מחלל שבת בפרהסיא אסור
אבל בפ"ת סי' קי"ג סק"א בשם החפ"מ כי דעת מותר וזה
דלא כמש"כ בפ"ת סי' קי"ג סק"א.

בו ושלא להאמינו על איסורים, אבל לומר שיהיה אותו היין יין נסך על שחילל שבת לא ידענא, כי לא הזכיר מעלתו שהיו שם עשרה מישראל, דאל"ה לא מקרי מחלל שבת בפרהסיא, ובשגם איכא תרי כתי עדים דסתרי ואוקי גברא אחזקתיה, ומכ"ש די"ל דלא מכחשי, אלא הני ראו ג' כוכבים מפורזים והני לא ראו, ואז באותו מעמד סמך הוא אהני דלא ראו. ועוד דלא הזכיר מעלתו שהיו הענבים שדרך מחוסרים שחיקה ודיכה, ועיי' ספ"ק דשבת [י"ט ע"א] בראשונים. ובמומר לתיאבון באיסור דרבנן יעיין הוריות י"א ע"א, והתם בלהכעיס מיירי. והכא מה שעושה יי"נ איננו משום חתנות כי מותר להתחתן בבנותיו, ולא משום לתא דע"ז, אלא משום קנסא עשאוהו כגוי עע"ז א, וע"כ אין להחמיר כ"כ. ומכ"ש אם לא נודע שנגע בהיין רק מה שדרך והוציא היין ע"י כחו, וא"כ היין שיצא מהענבים קודם שנעשה מומר היה מותר, ומה שיצא אח"כ באותו הגת שבאותה הדריכה עצמה נתערבו זה בזה וקמא קמא בטיל. על כן אין להחמיר ולהפסיד ממונו של ישראל כשר בשביל זה.

משה"ק סופר מפפד"מ

תשובה קכא

שיל"ת, מ"ד עש"ק כי תשא תקס"ב לפ"ק.
שו"ר ליי"נ הרב הגאון המפורסם ערוגת הבשם נ"י
ע"ה פ"ה כקש"ת מה' דוד דיימש נ"י אב"ד ור"מ
דק"ק סארהעל יע"א:

מכתבו הנעים הנכתב בה' שבט העבר הגיעני היום הזה, ולא ידעתי מי גרם ככה עיכובא. ולהיות בעו"ה זה כמו ח' שבועות אני עצור וכלוא בבית מחמת חולי השיעול ר"ל, וכבר הייתי איזה פעמים בסכנה חמורה, וב"ה אשר עזרני עד כה, ומ"מ עדיין מלאכתי נעשית ע"י אחרים, רצוני לומר מלאכת התרביצא, כי אסרוהו הרופאים לגמרי, כ"א אני אומר בלחש לאחד מן התלמידים והוא מתרגם לאחרים בפני, ה' ירחם וישלח לי מרפא ארוכה ותעלה בתוך שח"י, וכמאן מצלינן האידנא וכו' [גדרים מ"ט ע"ב]. ולהיות נפשי חשקה להודיעו כזאת, ע"כ מיד כראותי כ"י הטהור לא אחרתי

ואיברא לענין ע"א נאמן באיסורים לא שייך דינו כולי האי דנימא ע"א האומר נתנסך התורה האמינתו וה"ל כשנים, דאפי' למ"ש הר"ן בקידושין פ' האומר [ס"ה ע"ב] דגז"ה הוא להאמין לע"א לאסור המותר, אבל מ"מ מכ"ש דע"א המעיד לא נתנסך ובא להתיר דמהימן מן התורה טפי, מוספרה לה או מושחט בן הבקר, ויעיין היטב מ"ש הרא"ש פ' ואלו מגלחין סי' ע"ט א, וא"כ אין שייך לומר דהמעיד נתנסך הוה כשנים נגד זה האומר לא נתנסך. והן הנה דברי הש"ך סי' קכ"ז ריש סק"ד על העט"ז. ויש ליישב קצת דעת העט"ז, דעכ"פ כיון ששמענו תחלה דברי האומר נתנסך נתחזק אצלנו בחזקת איסור ושוב עד הבא להתיר רוצה להוציא מחזקת איסור ולא מהימן, דאין ע"א נאמן להתיר אלא היכי דלא אתחזק איסורא כביריש גיטין וביבמות ר"פ האשה, משא"כ הכא ה"ל חזקת איסור ע"י עד הראשון. וזה נוטה לדעת הר"י בר ברוך בתוס' כתובות כ"ו ע"ב סוף ד"ה אנן אחתינן וכו'. כן נ"ל ליישב דברי העט"ז, אבל העיקור נראה כהש"ך:

והנה אין חילוק בכל זה בין שהאיסור דאורייתא או דרבנן, רק הכל תלוי בנאמנותו של עד, אם הוא נאמן מה"ת כבי תרי אזי אפי' באיסורים דאורייתא ה"ל כשנים, אפי' לא נתקבל עדותו, ואם נאמנותו אינו מה"ת, אזי אפי' באיסורים דרבנן לא הוה כבי תרי אא"כ נתקבל כבר עדותו בב"ד. וכל הדברים ברורים בעזה"י בלי פקפוק לפע"ד, וה' יורנו נפלאות מתורתו:

משה"ק סופר מפפד"מ

תשובה קב

שיל"ת, פ"ב יום א' כ"ה תמוז תקפ"ז לפ"ק.
יראה בנחמה בעיר ה' שמה, ה"ה תלמידי המופלג
החרוץ ושנון כש"ת מו"ה פייבל נ"י:

תמול הגיעני נועם מכתבו, אודות ישראל שדרך יין, והעידו עליו ב' עדים שדרכו כליל שבת קדש אחר צאת הכוכבים, וב' מעידים שלא יצאו הכוכבים עדיין. הנה מדברי כולם נלמד שעכ"פ דרך בגת סמוך לשבת מאוד, והוא איש רשע וראוי לגעור

(ז) לפנינו: ל"ב.

(א) בחי' שו"ע יו"ד (לונדון - תשט"ו) סי' קכ"ד סק"ד
נקט מרן דלא קיי"ל כרבינו יונה דאוסר מגעו כמגע נכרי, אלא

כיון שבתו מותרת אין יינו אסור, ועע"ש בפתיחה להלכות
יין נסך (ע' ל"א) ד"ה סתם, (חי' אלו הם משנת תקנ"ט,
וכנראה שכאז חזר מרו מ"ש שם).

שו"ת בנין ציון החדשות סימן כג

פסקים שלא להלכה למעשה.

ב"ה אלטאנא יום ד' כ"ט מרחשון תרכ"א לפ"ק. לידידי מחותני הרב המופ' מו"ה שמריהו צוקערמאן נ"י.

מה שכ' מעכ"ת נ"י שהוא הי' נוהג לאסור בשתיית יין שנגע בו ישראל מחלל שבת בפרהסיא מפני שהוא מומר לכל התורה כולה והוכיח כן משו"ת המבי"ט שהביא בנקודת הכסף י"ד (סי' קכ"ד) לאסור בשתיית יין שנגעו בו קראים מפני שהם מחללים את המועדות והמה כמחללי שבתות. אמנם יש מי שחולק עליו ולכן שאל אותי איך דעתי בזה.

לענ"ד הדין עמו דכיון דמחלל שבת בפרהסיא הוא כמומר לכל התורה דינו כעובד ככבים /כוכבים/ ואפשר שאפילו המהרש"ל שהביא בנקודת הכסף שם שס"ל דקראים אינם אוסרים מודה בזה דקראים אינם מחללין שבתות רק מועדות מפני שחולקים על קביעות שלנו וששנה מחלל מועדות למחלל שבתות לא ס"ל. אבל במחלל שבת ממש דלכ"ע הוי מומר לכל התורה אפשר שגם המהרש"ל מודה. וא"ל כיון דגזירת יינם הוא משום בנותיהם והרי בנות מחללי שבתות לא נאסרו. ז"א דא"כ מומר לעבודת ככבים לא יאסור יין בשתי' ולפי מה דאמרינן בחולין (דף ד') אוסר וצ"ל כמש"כ הר"ן בחידושו שם וכמו שהעתיק גם מעכ"ת נ"י כיון דהוי ככתיב גמור הוא בכלל גזירתן אעפ"י שאין בבנותיו איסור חתנות וא"כ ה"ה במומר לחלל שבת בפרהסיא. וכ"כ הרשב"א בשו"ת הביאו הב"י (סי' קי"ט) דמומר לחלל שבת בפרהסיא יינו י"נ. והנה עד כה דברנו מעיקר הדין איך לדון מחלל שבת בפרהסיא אבל לפושעי ישראל שבזמנינו לא ידענא מה אדון בהם אחר שבעו"ה פשתה הבהרת לרוב עד שברובם חלול שבת נעשה כהיתר אם לא יש להם דין אומר מותר שרק קרוב למזיד הוא ויש בהם שמתפללים תפילת שבת ומקדשים קידוש היום ואח"כ מחללים שבת במלאכות דאורייתא ודרבנן והרי מחלל שבת נחשב כמומר בלבד מפני שהכופר בשבת כופר בבריאה ובבורא וזה מודה ע"י תפילה וקידוש ומה גם בבניהם אשר קמו תחתיהן אשר לא ידעו ולא שמעו דיני שבת שדומין ממש לצדוקין דלא נחשבו כמומרים אעפ"י שמחללין שבת מפני שמעשה אבותיהן בידיהם והם כתינוק שנשבה לבין עובדי ככבים כמבואר (סי' שפ"ה) וכ"כ גם המבי"ט (סי' ל"ז) ואפשר נמי דצדוקין שלא הורגלו בתוך ישראל ולא ידעו לעיקרי הדת ואינם מעיזין פניהם נגד חכמי הדור לא חשבי מזידין וכו' יע"ש. והרבה מפושעי הדור דומין להם ועדיפי מהם שמה שמחמיר הר"ש בקראים להחשיב יינם י"נ אינו מפני חילול מועדות שדומה לשבת בלבד אלא מפני שכפרו גם בעיקרי הדת שמלין ולא פורעין ואין להם דיני גיטין וקדושין שע"ז בניהם ממזרים. ובזה רוב הפושעים שבזמנינו לא פרצו. ולכן לענ"ד המחמיר להחשיב נגיעת יין של הפושעים הללו לסתם יינם תבוא עליו ברכה. אכן גם למקילים יש להם על מה שיסמכו אם לא שמבורר לנו שיועד דיני שבת ומעיז פניו לחללו בפני עשרה מישראל יחד שזה ודאי כמומר גמור ונגיעת יינו אסור. כנלענ"ד הקטן יעקב.

ועיין בפ"ת סק"ח בשם משנת חכמים דבעבר על לאוין דשבת ועי' לא הוי מומר לכל התורה ואיסור ספק אף ממלאכה לא עדיף מאיסור לאו. ונראה שאין הכרח שהסוברים דנעשה מומר מאיסור דרבנן של שבת יסברו דגם בלאוין יהיה מומר עוד מכ"ש וכדמשמע קצת מלשונן שם. שכתב הפ"ת וע"ש עוד שהביא ראיה דאף אם עבר על לאוין דשבת ועי' לא הוי מומר לכה"ת דלשון אף הוא לא רק שבאיסור דרבנן כתב המשנ"ח דאינו מומר לכה"ת אלא אף באיסור לאוין שהוא דאורייתא נמי כתב שלא נעשה מומר. אבל האמת שלא שייך זל"ז דיש לומר דבאיסור דרבנן שהוא מעניני מלאכה כהוצאה לכרמלית וכהוצאה מרה"י ודאובן לרה"י דשמעון בלא עירוב פת. ואולי גם סלטול מוקצה שהוא ג"כ מצד גזירה דהוצאה כדאיתא בשבת דף קכ"ד ובביצה דף ל"ו. שייך להחשיבו כנברי משום שהחמירו באיסורם כמו אם היה זה מלאכה דאורייתא אבל לא שייך זה על לאוין אף שהם אסורים מדאורייתא. וכעין זה מצינו לענין יהרג ולא יעבור בג"ע דבערוה שיש בה כרת הוי הדין דיהרג ואל יעבור אף על העמדתה ערומה וחבוק ונשוק אף להרמב"ן דהוא רק מדרבנן. וכשהיא רק חייבי לאוין הוי הדין דיעבור ואל יהרג אף על הביאה עצמה שהוא דאורייתא להנ"י ס"פ בן סורר וכן כתב בחדושי רעק"א יר"ד סימן קנ"ז ובברכי יוסף שם. ואף שיש אולי לחלק מ"מ מצינו כעין סברא זו. ולא רוצק לומר סברא זו גם בסאן שאיסור דרבנן שהוא מענין מלאכה והחמירו שיהיה בחומר מלאכה דאורייתא שיתחשב כשעבר כנכרי. אבל בדבר שלא שייך סברא דהחמירו כהא דלאוין אינו כנכרי. וכ"כ יש למילף שגם בעובר על ספק נמי כיון שלא שייך לומר דהחמירו בזה כודאי אין להחשיבו כנכרי. וגם מצינו כעין זו בתוס' מגילה דף י"ט ד"ה אלא דהקשו היכי מדמינן בהמ"ז לק"ש בשלמא מגילה דתקינן רבנן כיון שבק"ש צריך השמעת און תקינן במגילה כעין דאורייתא אבל בהמ"ז דהוי דאורייתא ולא כתיב ביה שמע מנלן לתקן ביה דצריך שישימיע לאזנו עיי"ש אף שנמצא שהרבנן חמור מדאו' שהוא מצד סברא שכתבתי דבדינא דידהו כשהתקינן תקינן כעין דאורייתא אבל דין הדאורייתא שקיל לא תקינן ביה כלום ונמצא ממילא שקיל. ובאיסור ספק אף להרמב"ם שהוא אסור מדרבנן לא שייך שיחמירו כאיסור ודאי ובפרט שתקנתם לא היה ביחוד על איסורי שבת לכן מסתבר שלא נחשב כנכרי בעובר על איסור ספק דשבת ואף אם נימא שבעובר על לאוין נמי הוא כנכרי נמי מסתבר שבספק שאינו דין מיוחד לאיסורי שבת אינו כנכרי. וגם לבד זה הא אפשר שחושב

שהדין כאלו שהקלו. ואף ששמע שהרכה רבנים אסרו אפשר שחושב שרק החמירו מעצמן ולא משום שסברי כן מדינא וא"כ הוא כשוגג גמור דאומר מותר. ואף אם נימא שהוא קרוב למזיד נמי כיון שאינו מזיד ברור אין להחשיבו כנכרי. ומה שהביא כתר"ה משו"ת בנין ציון החדשות שלפושעי ישראל בזמננו שבעה"ז נפרץ לרוב עד שלרובם נעשה להם כהיתר אפשר יש לדונם כאומר מותר שאין להם דין מומר. לא נכון לע"ד להחשיבם כאומר מותר באיסור חמור ומפורסם כזה שאף הנכרים יודעים איך שלישאל אסור יום זה במלאכה. לומר שיתחשבו כאומר מותר. אבל לי יש טעם גדול שלא כולם הם כנכרים מצד אדור. דהנה תמוה טובא החלוק בין מחלל שבת בצנעא לבפרהסיא דאף בצנעא הוא בחיוב כרת וסקילה ויש בו הענין שהוא ככופר. ועיין בב"ק דף ע"ט כשהוא במחשך מעשיהם הוא כפירה גרועה בהחלוק שנתן ריב"ז בחומרא דיש בגנב יותר מבגולן. ואם משום דבפרהסיא הוא חלול השם הרי גם בכל עבירות איכא חלול השם בפרהסיא ולא נחשב כנכרי. ודוחק לומר שהצרוף דחלול שבת וחלול השם מצד הבפרהסיא עושהו כנכרי. ובארתי בחדושי דהוא משום דודאי אין הכרח שמי שמחלל שבת לתיאבון הוא כופר במעשה בראשית דאפשר שאף שמאמין אינו יכול לכבוש יצרו להרחות ממון ולשאר תאוותיו. כמו שאמרין בעובר על שאר עבירות אף החמורות כשהוא לתיאבון שאינו משום שכופר בהש"ת שרואה ושומע אלא שאף שמאמין עובר משום שאינו יכול לכבוש את יצרו לתאוותיו והטעם משום דלא איתרע מחזקת כשרותו ליותר ממה שרואין וכיון שאפשר שהוא בעצם מאמין בעין רואה ואון שומעת אך שמ"מ אינו יכול לכבוש את יצרו אמרינן כן. וא"כ גם במחלל שבת לתיאבון היה לן לומר כן. ולכן הוא כן באמת במחלל בצנעא תלינן שאף שהוא מאמין במעשה בראשית לא היה יכול לכבוש את יצרו ואין דינו כנכרי. אבל כשמחלל בפרהסיא הרי בהרבה רואין יהיו מי שיאמרו שהוא מצד שכופר במעשה בראשית כיון דבמעשה זו שעושה הוא מעשה כפירה שממילא הוא כאומר להראין שכופר. ול"ד לשאר איסורין שאין העבירה עצמה מעשה כפירה אף בכופר אלא שממה שעושה יש להראין להוכיח שהוא כופר שזה לא הוי כמו שהוא אמר זה ולכן לא נעשה מצד הרואין שיאמרו מצד הוכחתם שהוא כופר להחשיב שגם הוי כאמר במעשיו שהוא כופר ותלינן און שאינו כופר כמו שהוא אומר שההוכחה אינה ברורה. אבל בחלול שבת שבכופר הויא העבירה מעשה כפירה ורק משום שאפשר גם שאינו כופר שאנו הוא רק מעשה העבירה

סימן כא

בואוויין הגדולות בגט אם יש קפידא שלא יהיו על שרטוט

ב' דר"ח תמוז תשכ"ג.

מע"כ ידידי הרב הגאון מוהר"ר יוסף אליהו
ראקאווסקי שליט"א.

בדבר מה שעוררני כתרה בואוויין הגדולים שהיו
קצתם למעלה מהשרטוט ובקב ונקי סימן
קכ"ד איתא שגם הם צריך לכתוב תחת השרטוט.
הנה לע"ד נראה שכיון שטעם ליכא אף בכל אותיות
שלא יהיו קצת על השרטוט ועיקר בפ"ת בסג"ר סימן
ע"ז שכתב שמשמע שלא סבר כן הרמ"א דהא ליכא
זה בגירסתנו. לכן אין לנו להחמיר אלא במה שמצינו
שראי להחמיר בלבוש וסדר הגט למהר"מ אף שאין
לזה טעם נכון אבל לא בואוויין הגדולות שלא הזכיר
גם בדבריהם. והחלוק הוא פשוט שבאותיות הגדולות
הרי דל מה שלמעלה מהשרטוט נמי נשאר עדיין אות
הגון, וליכא ממילא בהו אף הטעמים הדחוקים. אך
שמ"מ אולי היה מהראוי לחוש לכתחלה גם לדברי
הקב ונקי אבל כיון שאם יתחילו תחת השרטוט ככל
אותיות יהיו ברוב הפעמים דומין קצת לנזק פשוטה
לכן טוב יותר להתחיל מעט למעלה מהשרטוט. זהו
טעמי ונמוקי וכתרה רשאי לסבור כדעתו וכחומרת
הקב ונקי אבל יצטרך לזהר טובא שלא ידמה לנזק
פשוטה.

ובדבר אלו שמחללין שבת ורק את תחנות שלהם
סוגרים בשבת וי"ט כדי שיקנו מהם שומרי תורה.
הוא פשוט שהוא רק רמאות ואינם נאמנים על עניני
כשרות וצדק כתרה במה שכתב שהם עוד גרועים
לנאמנות מאלו שגם את חנותם פותחים בשבת שהרי
מרויחים עי"ז יותר ועלולים יותר לרמות כי חושבים
שלא יבדקו אחריהם, ולדינא אינו נוגע זה שתריהו
אין להם שום נאמנות לשום דבר.

והנני ידידו מוקירו.

משה פיינשטיין

לכד הוא הספק. שלכן למי מהראין שיאמרו עליו
שעושה מחמת שכופר הרי כאמר להם שכופר שגם
הוא יודע שיש שיאמרו כן ומי"מ עשה בפניהם הרי
הוא כהודה שצודקים במה שמפרשים מעשיו שהוא
כפירה. וממילא מה שידוע בעצמו שאינו כופר ועושה
זה רק לתאותיו שלא יוכל לכבוש את יצרו הוא
כדברים שבלב. ושיערו שלפני פחות מעשרה הוא
כצנעא שיש להעובר לחשוב שכולן יבינו שעושה
זה רק לתאותו אף שהוא מאמין, אבל כשלא חשש
מלחלל גם בפני עשרה שהוא הפרהסיא יש לו לידע
שהיו מי שיאמרו עליו שהוא עושה מעשה כפירה
משום שהוא כופר שלכן הוא כהודה ואמר להם שהוא
כופר. וזהו טעם החלוק בין בצנעא לבפרהסיא בשבת.
וא"כ במי שידוע לכל שמאמין שהשי"ת ברא
העולם שראין אותו שנוהר בכל איסורין במאכלות
אמורות וכדומה בחיובי עשה שעליו ורק שעושה
מלאכתו להרויח בשבת הרי הוא למכירין אותו כאנ
סהדי שעושה רק משום שאינו יכול לכבוש את יצרו.
וכשיש אנן סהדי מהני אף דברים שבלב כדאיתא
בתוס' קידושין דף מ"ט. ולכן אלו מחללי שבתות
שידוע ששומרים מצות התורה ועושים רק להרחת
ממון אף שידעין חומר האיסור יש טעם גדול שאינם
כנכרים ואין להם דין מומר לכה"ת. וכ"ש באלו
שידוע שגם שומרים שבת בדבר שאינו נוגע לפרנסתם
שיש לומר שאינם כמומרים. אבל אלו שלא ידעו
לשומרי תורה יש להם דין מומרים לכה"ת והם
כנכרים ואין להחשיבם כאומר מותר כדלעיל. עכ"פ
בעובדא זו שידוע לשומר תורה וגם שבת בדברים
שלא נוגע לפרנסתו יש גם טעם זה שלא להחשיבו
בדין מומר לכה"ת. ומה שמתפלל בבהכ"ג של
תערובות גשים לפרנסתו אף שהוא איסור גדול הא
הוא משאר איסורים שלא הוי מזה מומר לכה"ת.

ומה שהביא כתרה מתשובת מהר"ם שיק שמתיר
בחזן בקאר שול שבזמנו שהיה זה של רעפארמער
באם היה שם חזן קודם שקלקלו ונשאר בשביל
פרנסה גם לאכול משחיטתו. הוא אצלי דבר תמוה
להאמינו כי בזמנו הרי הנהיגו הרעפארמער כמה
רשעיות ולמחוק מהתפלות אמונת הגאולה והוצרך
החזן להתפלל אותן התפלות המגונות. ואולי אותו
קאר שול התפללו כדיון. והספר אין בידי לעיין.

יצא לנו שבשעת הדחק כשאין סופר אחר יש
להכשירו לכתוב הגט כדכתב כתרה. ומן השוב
היה לראות שיאמר קודם כתיבת השמות עוד הפעם
שכותב לשמו ולשמה ולשם גירושין וכן קודם והרי
את מותרת.

ידידו מוקירו.

משה פיינשטיין

ואיבעית אימא לא קשיא כאן במומר לחלל שבתות בצנעא כאן במומר לחלל שבתות בפרהסיא כמאן אזלא הא דתניא מומר וגילוי פנים הרי זה אינו מבטל רשות גילוי פנים מומר הוי אלא מומר בגילוי פנים אינו יכול לבטל רשות כמאן כר' יהודה ההוא (ב) דנפק בחומרתא דמרושא כיון דחוייה לר' יהודה נשיאה כסייה אמר כגון זה מבטל רשות לר' יהודה. אמר רב הונא איזהו ישראל מומר זה המחלל שבתות בפרהסיא א"ל רב נחמן כמאן אי כר"מ דאמר חשוד

מבטל: בחומרתא דמרושא. טענת שחיתתא ממין אחר ואמר' במסכת שבת (דף נט:) היא של אלמוג וחיתתא של מתכת אסור לנאת זה. חומרתא חותם מדושא לא אחפרש ונדקתי במס' שבת ולא נשנית שם לענין שבת אלא לענין טומאה. ואומר אני חומרתא דמדושא קשר של צושס אחד ממניי הכשמים וכי האי גוונא אמר' בשבת (דף סב) דאין יולאין בחומרתא דפילון ומייצ עליו חטאת משום דמשאוי הוא ואינו תכשיט אדם: כגון זה. שמתלל שבת צנעא:

תורת חיים מסכת עירובין דף סט עמוד א

ההוא דנפק בחומרתא דמדושא וכו'. וא"ת מאי קא משמע לן ש"ס בהך עובדא ויש לומר דאתי לאשמעין דאע"ג דנפיק ביה לר"ה בפרהסיא לפני כל אדם ולא כסייה אלא לפני רבי יהודה נשיאה שהיה בוש לפני הנשיא א"ה מבטל רשות דכיון דכסייה מיהא לפני הנשיא מחלל שבת בצנעה קרינן ליה.

רנד: הלכות שבת סימן שפה שפו

(ב) אינו מועיל כיון שאינו מודה בערוב: ב. כפותי הרי הוא כשאר עכו"ם ואין לו תקנה אלא בשכירות: ג. ישראל (ג) מומר לעבודת אלילים (ד) או לחלל שבתות בפרהסיא, אפלו אינו מחללו אלא באסור דרבנן, (ה) הרי הוא כעובד אלילים. ואם אינו מחלל (ו) אלא בצנעה, אפלו מחללו באסור דאורייתא, הרי הוא כשאר ישראל ומבטל רשות: ד. ישראל שמהמיר והיה לו בתים

משנה ברורה

דרבנן. ועין ב"ר דעה סימן ב בפתחי תשובה, ובבית מאיר בסימן זה ובספר גאון יעקב בסוגין: (ו) אלא בצנעה. ואם מתבייש לעשות זה בפני אדם גדול, אף שעושה דבר זה בפני כמה אנשים, גם זה לצנעה יחשב: ד (ו) שערכו לכל השנה. רוצה לומר, ולא אמרין "דכיון

שו"ת יהודה יעלה (אסאד) חלק א - יורה דעה סימן נ

אמנם דוקא מחלל שבת בפרהסיא בעי' והיינו בפני עשרה מישראל ועושה כן פעמים כדאיתא בכתובות דף ז' ע"ב או דהדבר מפורסם וידוע לו שיתפרסם כמ"ש בתשו' מהרי"ק שורש ק"ס ובתב"ש סי' ב' סעיף ט"ז ובס' בית הילל סי' ב' אות ג' ד' ובב"י יו"ד סימן קי"ט בשם ת' רשב"א ולפסול אותו לעדות ולשבועה בעינן דוקא להעיד בפניו גם בפני ב"ד כמ"ש ש"ך בח"מ סוף סי' ל"ח ובתשו' נוב"י קמא חא"ה סי' ע"ב בסתירת היתר ה' בארוכה. ועיין בש"ע ח"מ סי' ל"ד סעיף י"ז וברמ"א סעיף כ"ג וסעיף כ"ד ובס' צ"ב סעיף ה' וה"נ לאסור היין במגעו היינו נמי לפסול גופו ממש לעשותו כגוי גמור פשיטא דאם לא העידו עליו כל הנ"ל בפניו בחילול שבת רק עפ"י הקול ההמון שמתפשט בלבד. וידוע כי הם מתנהגים בכל שארי מצות התורה ונזהרים משארי עבירות התורה אין דינם כמומר לע"ז לאסור יין במגעו. ומה גם כעת היום בזמנינו שהדור פרוץ מרובה אין להרחיקם כ"כ ולדחותם בשתי ידיים חלילה שלא יפקרו טפי ויותר טוב לקרבם בזרוע.

ואם כי ודאי יינם בכלל סתם יינם של נכרים הם דמסתמא מקילים לעצמם לשתות סתם יינם אחר שמחללים שבת אפי' שנזהרים משארי עבירות חשודים על סתם יינם ואינו מעיד עליו מ"מ אין אוסרים במגען יין שנגעו אלא עפ"י תנאים הנ"ל. ועוד יש להעיר לענ"ד על הריב"ש הנ"ל בפתח דברינו דס"ל דמומר לחלל שבת בפרהסיא אוסר יין במגעו נ"ל היינו דוקא אם מדאורייתא ה"ל כמומר לכל התו"כ כדעת תשו' הר' בצלאל סי' ג' וכן משמע דעת מהרי"ק שורש ק"ס אבל לדעת הרבה אחרונים ס"ל דרק מדרבנן ה"ל כמומר לכל התו"כ עפ"י משמעות לשון הגמרא ערובין מ"ט ורש"י חולין ה' האי תנא חמירא ליה שבת כעע"ז ועיין ת' יד אליה וס' מגן אבות לאמ"ו זצלה"ה על סוגי' דשוחט בשבת מזה ובמג"א ססי' ש"ו י"ל הם אמרו והם אמרו לא אסרו יין במגעו ומשום כיון דכולהו טעמא אי משום חשש ניסוך או משום אי' התחתנו' לא שייכו' ביה במחלל שבת לחוד. וקצת ראייה י"ל מדברי רש"י ומ"ש במגילה שאם נפל זבוב בכוסו של א' מהן זורקו ושותהו וכו' ור"ל דגוי אחשוורוש אוסר במגעו ואם איתא מאי זה מלשינו' הרי גם ישראל מומר לחלל שבת לבד אוסר במגעו [עיין סוף גיטין דעות בתוס'] וע"כ דאינו אוסר במגעו וצ"ע.

שו"ת מהרש"ם חלק א סימן קכא

ולכאורה היה נראה עוד לפמ"ש בחיבורי דע"ת סימן ב' בשם הת"ח עירובין (ס"ט), וא"ר או"ח סימן שפ"ה, דגם במחלל ש"ק בפרהסיא, אם בפני אדם גדול הישראל הוא נשמר מלחלל, אינו בכלל מחלל בפרהסיא, א"כ גם בנ"ד יש לומר כן. אבל הדבר פשוט דדוקא בנתברר כן שמשמר השבת בפני אדם גדול, ומי יודע אם בנ"ד כן הוא. אבל גם בלאו הכי כיון שבנ"ד אמר בפירוש שעושה לשם מצת מצוה, אין חשש. וגם כיון שאינו מחלל בדברים חמורים המפורסמים לכל, יש לומר דדמי להא דחו"מ סימן ל"ד סכ"ד. וגדולה מזו כתב הב"י בא"ע סימן מ"ד בשם העיטור, דלא מקרי מחלל שבת אלא בעבודת קרקע. וכ"ה בתשב"ץ ח"ג סימן מ"ג מ"ז, וחידושי רע"א ליו"ד סי' ב'. ואף דלא קיימא לן כן, מכל מקום הרי מבואר בב"י שם סימן מ"ב בשם מ"כ, דאם לא נתברר שמחלל שבת בשל תורה, וספק שמא רק בדרבנן, לא נפסל לעדות. ומכל שכן שלא נעשה מומר בפרהסיא, דאפילו אם חילל שבת בשל תורה, שמא היה בשגגה ואומר מותר וכדומה, או שסבור שהעשרה הרואים אין יודעים שהוא אסור מה"ת, ולא מקרי פרהסיא. וראיתי בשו"ת בנין ציון החדשות סימן כ"ג, דבזה"ז שמתפללים בשבת, ומודים בבורא עולם, ומלים בניהם, ונוהגים בגיטין וקידושין, שהם עיקרי הדת, יש להקל שלא יהא מגעם עושה יי"נ, ע"ש, וה"נ בנ"ד. וע"ש דדוקא במבורר שידוע דיני שבת, ומעיז פניו לחלל בפני עשרה, דינו כמומר גמור ומגעו יי"נ ע"ש. וע' ברשב"א הובא בב"י יו"ד סי' קי"ט, ובא"ז הל' שחיטה סוף סימן שס"ז, בשם בה"ג, ובאשכול הל' שחיטה סי' ב', ושע"ת לר"י שער ג' אות קמ"ב, ותשב"ץ ח"ג סימן שי"ב, ונה"ך סימן קכ"ג סקכ"א. וע' בברכ"י יו"ד סימן קכ"ד, דהמחלל שבת קודש בפרהסיא עושה יין נסך במגעו, ולפי הנ"ל לאו כלל הוא. והנלע"ד כתבתי.

אגרות משה יו"ד ח"ב סימן קלב

לענין יהודי הנשוי עם גויה, ועיי"ש בסו"ד שכל, ותדע שהיין שתגע בו יהיה אסור, וכמובן שקרובך שנשא הנכרית אינו שומר שבת, וממילא גם היין שיגע הוא יהיה אסור, ותצטרך להשגיח על היין שתשתה שלא יגעו בו. וטוב שתבשל את היין קודם הפסח שאז לא יאסרו במגעם, כי יין מבושל אינו נאסר במגע נכרים.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סימן כב

הנה בדבר לקרא לתורה מי שמחלל שבת בפרהסיא ומי שכופר בתורה וכדומה, פשוט שאין לכבד לרשעים אף כשיש צורך לכבדם בכבודי קדושה דבביהכ"נ. אבל יש חלוק בחומר הדבר דאם הוא כופר בתורה הוא איסור ממש דהא אין ברכתו נחשבת כלום, למאי דאיתא ברמב"ם פ"ו מיסוה"ת ה"ח בטעם ששורפין ס"ת שכתב אפיקורס ישראל עם האזכרות שבו שהוא מפני שאינו מאמין בקדושת השם ומעלה בדעתו שזה כשאר הדברים, וא"כ פשוט שגם כשמזכיר השם בפיו הוא כדברים בעלמא ואין להחשיבו לברכה דהוי כמו בלא שם ומלכות שאינה ברכה ואין לענות אמן על ברכתו ונמצא שהקריאה תהיה בלא ברכה שהוא דבר איסור כדחזינן שתיקנו לברך לכל קורא כדי שלא יטעו לומר שקראו בלא ברכה, וכן הוא בסתם מי שמחלל שבת בפרהסיא שיש לתלות שהוא ככופר במעשה בראשית שבשביל זה דינו כעכו"ם, עיין בפרש"י חולין דף ה' ד"ה אלא לאו, אבל אם ידוע שחלול שבת שלו הוא רק לתיאבון כגון שהוא מתפלל ומניח תפילין, ברכתו ברכה ויש לענות אמן דכוונתו לשמים וליכא איסור זה, ואף דלענין כל הדברים כשחיתו וכו"ל וכדומה אין חלוק דכיון דעכ"פ הוא מחלל שבת בפרהסיא הוא כעכו"ם אף שמקיים מצות אחרות מ"מ לענין ברכתו שאני שכיון שחזינן שהוא מאמין בה' היא ברכה ויש לענות אמן, וממילא ליכא איסור זה בקריאתו לתורה.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן מו

בדבר אם יש גזרת חלב עכו"ם על מי שמחלל שבת בפרהסיא. הנה לכאורה לע"ד אף שבשאר איסורי מאכלי עכו"ם הוא ספק גדול אם יש במחלל שבת בפרהסיא שיותר היה נוטה לומר דלית ליה דינא דעכו"ם אף שהאחרונים החמירו ביין לאסור במגעו וכן אנו נוהגין להחמיר למעשה ואיני רוצה להאריך כיון שלא זה הוא הנידון.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ד סימן נח

ובדבר מי שמאמין בשם, ומתפלל בבית הכנסת, אבל מחמת פרנסתו, מחלל שבת במה שעובד בבית חרושת (פעקטארי). הנה אף שבארתי בכמה משיעורי שאולי היום שנתפשט שיש מציאות כזה שמאמין ומחלל שבת בפרהסיא, אין להחשיבו ככופר, מ"מ למעשה כדאי להחמיר להחשיב יינו כסתם יינם.

שו"ת אגרות משה או"ח ח"ה סי' לז אות ח

לעניין יין דנגע בו מומר לשבת, אם מותר בעצמו לשתות, שלכן לא יהיה מותר ליתן לו יין לשתות, כמו דיין שניסך ישראל מומר ממש לע"ז, שאסור המנסך בעצמו ג"כ לשתות. או שכיוון שאיסור סתם יינם בעצם הוא רק בשביל חתנות, נאסרו מעיקר הדין רק בנכרים ממש, והיה צריך להיאסר רק בשתייה כפת נכרים ושמנן. אך מכיוון שאיכא ביין גם עניין איסור הנאה כשנתנסך לע"ז ממש, החמירו שיהיה גם סתם יינם אסור בהנאה, דכיוון דאיכא יין דנכרים שאסור גם בהנאה, השוו כל יינותיהן לאיסור הנאה, עיין בר"ן ע"ז דף כ"ט ע"ב אמתני' (ט' ע"ב מדפי הרי"ף ד"ה כפרה כתיב בה), ובטור יו"ד ריש סימן קכ"ג ובב"י. ולכן גם

גבי מומר אף דגזירה דחתנות הא לא שייך, דלא נאסר אף בחתנות ממש עם בת ישראל מומר, אך שמ"מ כיוון שנאסר עכ"פ בהנאה גם סתם יינם, שהוא בשביל יין שנתנסך ממש לע"ז, אסרו גם יין של ישראל מומר לע"ז משום ששייך אצלו יין שנתנסך ממש לע"ז, כמו אצל נכרי. כמפורש בחולין דף ד' ע"ב, גבי אחאב שהיה מותר ליהושפט לשותות אצלו משום דעדיין לא נאסר סתם יינם, משמע דאחר שנאסר סתם יינם אסור גם סתם יינם דישאל מומר לע"ז. דהוא מאחר שאסרו סתם יינם בהנאה דהוא בשביל יין שנתנסך לע"ז, הוא הכרח לאסור גם סתם יינם דישאל מומר לע"ז. מ"מ יין דישאל מומר לשבת, שאף שמחלל שבת הוא כעובד ע"ז, עכ"פ הא ידוע וברור לנו שאינו עובד ע"ז ולא שייך שום חשש דינסך יין לע"ז, לא שייך כלל איסור זה בעצם.

ובעצם לא מצינו בפוסקים שמומר לשבת עושה יין נסך. אך בב"י סימן קי"ט (ד"ה כתב הרשב"א בתשובה) הביא מתשובת הרשב"א (היא בחלק ז' סימן קע"ט) בשם הר' יונה, דמומר לחלל שבתות בפרהסיא או שאינו מאמין בדברי רז"ל הוא מין ויינו יין נסך, והובא בנקה"כ ריש סימן קכ"ד על הט"ז סק"ב. אבל אף שהביא זה הב"י לא הזכיר בש"ע, והנקה"כ לא הזכיר זה בש"ך, שא"כ משמע שלא מבורר להו לאסור ממש. אבל עכ"פ לדינא נהגו שלא לשותות יין שנגע בהו ישראל מומר לחלל שבתות בפרהסיא. וכמדומני זה באחד מהספרים שמייחסין לרש"י (כן משמע משאלת השואלים בשו"ת רש"י סימנים קס"ח - קס"ט אבל בתשובות משמע שאין הלכה כן). ופשוט שאין מנהג זה נחשב מנהג לפסוק הלכה כמותו, כהא דנהגו עלמא כהני תלת סבי (ברכות כ"ב ע"א) שהלכה כוותיהו, משום דלפסק הלכה שייך רק כשהמנהג הוא לקולא ולא כשהמנהג הוא לחומרא, מהטעם שכתב רש"י בכתובות דף ז' ע"א בביאור קושית הגמ' ומי איכא הוראה לאיסור, משום דכל אדם רשאי להחמיר והאוסר אין זה סמיכת דברים שאפילו מן הספק שאין ההלכה ברורה לו הוא בא ואוסר. ומה שהגמ' אומר אין (שאיכא הוראה לאיסורא) והתנן הורוה ב"ה שתהא מזירה עוד ז' שנים אחרות, והורה רבי כר' יעקב בניקב חוט השדרה, הוא משום דמה שהורו היה מדין ברור ולא מצד שהחמירו. שלכן מתרץ שבשביל זה א"ר יעקב בר אידי הורה ר' יוחנן בציידן אסור לבעול בתחילה בשבת, לאשמועינן שר' יוחנן אמר בדין ודאי ולא מצד שהוא ספק דלא איפשיטא. שלכן ממה שנהגו להחמיר אין ראיה שאסור יינם של מחללי שבת, דאינו אלא משום שנהגו להחמיר, ולא משום שהלכה כן. וגם לא ידוע אם המנהג הוא לכו"ע או רק יראי שמים נוהגים לאסור בזה.

ולכן כיוון שאין איסור זה מבורר, ויותר נוטה שלא נאסר מדינא אלא ממנהגא, הרי לא נהגו להחמיר גם שלא ליתן יין להמחללי שבת עצמן. ואף אם נימא שמה שלא נהגו כן הוא רק משום שלא יכלו לנהוג להחמיר משום איבה, מ"מ הא לא נהגו, ואין לאסור. ואף אם יסתפקו אולי יש שנהגו כן, הוא ספק באיסור דרבנן שהוא לקולא. וגם שאינו באיסור ממש, דהא אינו איסור מבורר. לכן אין טעם להחמיר בזה.

לאחר כתיבת השיעור, הועברו הדברים לעיונו של רבי דוד פיינשטיין, ראש ישיבת תפארת ירושלים בניו יורק. בחודש מרחשון תשע"ב, זכיתי להיפגש עמו, וכאשר שוחחנו בנדונים דלעיל, אמר לי רבי דוד [ואף הרשה לפרסם זאת בשמן] כי **לדעתו** גם אביו סבר **שבדיעבד** מותר לשותות מין שנגע בו יהודי הנשוי לגויה, ורק **לכתחילה** הדבר נאסר, אלא אם כן ברור מעל לכל ספק שנגע ביון עובד עבודה זרה ממש, שאז גם **בדיעבד** נאסר היין בשתיה. שהרי רבי משה התיר יין שנגע בו מחלל שבת בשוגג או לצורך פרנסה. ולכן גם בנדון שאסר האגרות משה לשותות בליל הסדר מין שנגע בו יהודי הנשואי לגויה, לא היה זה אלא **לכתחילה ולא בדיעבד**.

רבי דוד פיינשטיין הוסיף כי בזמנינו בעיית מגע נכרי [או מחלל שבת בפרהסיא] ביין, לא כל כך שכיחה באופן מעשי, מאחר ורוב היינות המצויים עוברים תהליך "**פיסטור**", ודין יינות אלו כדין יין **מבושל** שאינו נאסר במגע נכרי.

What type of touching makes the wine prohibited

טורי זהב

יורה דעה קכ"ה יין נסך

קל"ח שפתי כהן

יז והוא אוהו פי הנאד. כתב ז"ל [עמוד קמו ד"ה ומ"ש] והיינו שהוא סמוס, דאס לא כן אסור משום ששכור, כלעיל סימן קכ"ד סעיף (י"ח) [י"ז], ואף הר"צ מודה בכלל כיון שהעביר הנאד דהיינו הגזזה: יח מותר. ולא חיישין דלמא נגע, שפי הנאד הוא כר: יט שרי באן. כלומר כלל כיון

דהכלי הוא רחב, דמהאי טעמא חיישין דמלא שמה נגע בו, והלכך נחסר שרי, וכמו שכתב הר"ן [שם סה, א ד"ה ואי; שם ע"ב ד"ה עובד] דכיון שהוא רחב לא ניחא ליה ששכור דלמא תשתפך, והלכך אפילו הגזיה שרי כלל, [י"ז] ולעיל סימן קכ"ד סעיף (י"ח) [י"ז] [כנהג] דלא מתיר אלא אם כן שכר בלא הגזזה, מיידי בכלי כר. (ומה שגרסם כלל בשו"ע ציונים לרמ"א אות ז רשנ"א ורשנ"ד ורש"ש, הוא טעות, ודוק): כ במזבז בשנים בו מותר. שהיא רחוקה ממנו ואינו יכול ליגע בה, טור [עמוד קמז]: כא ובבבב בו. ואם על

יז ויז [כא] והוא אוהו (יג) פי הנאד בידו י"ב בין שהיה הנאד מלא או (יד) חסר יח מותר ואף על פי שהיין מתגרנד שאין דרך ניסוך בכך: יי היה נושא בלי פתוח ובו יין וישראל הולך אחריו אם הוא חסר [כב] ולא שבשבו מותר בשתייה: [הגה] י"ו ויש אומרים דאפילו ששכו בכלי יט שרי כלל [טז] וכן עיקר: כ"ו ואם הוא מלא אסור כ"ז בהנאה ד' שמא נגע בו כ"ב ואם ליה אפילו מלא מותר שאי אפשר לו ליגע שלא יראנו כ"ב ואם היה נושא הכלי כ' במזבז בשנים אפילו מלא והישראל הולך אחריו מותר והוא הדין לנושא דלי דרך שבטתו: הנה כ"ז וכלל שיהיה סיעו כשהכניס המוט בטבעת הכלי י"א או שראה כשהכניסו הגוי שלא נגע:

י"ב י"ז [כא] י"ז והוא אוהו (יג) פי הנאד בידו י"ב בין שהיה הנאד מלא או (יד) חסר יח מותר ואף על פי שהיין מתגרנד שאין דרך ניסוך בכך:

טורי זהב

יורה דעה קכ"ה יין נסך

שפתי כהן

(כ"ב) שרי ואין לפרסם בו. נראה לי דאף על פי שכתב רמ"א להקל במגע גוי בזמן הזה, כ"מכל מקום כה הגוי אסור אף בזמן הזה, י"ד דהא הרמב"ם כתב דבין זה סתם לאסור בפרק י"ב דהלכות מאכלות אסורות [הלכה ב], ונריש פרק י"א [הלכה ח] כתב כלל בכל מקום שכתב סתם אסור היינו בעובד עבודה זרה לאסור הנאה, ובאנו עובד עבודה זרה כגון ישמעאל הוא לאסור שמה, ממילא גם בגוי בזמן הזה הוא כן, אלא דמכל מקום נראה לי להקל בזה בכל גווי דאין אסור אלא בתחתון ולא בעליון, דננאק מה פשיטא דלא אמרינן חסור: (כ"ג) ודקרו שם

ביאור הגר"א

(ג) (שם ס"ק כ"ב) דהא הרמב"ם. הוא תמוה, דלהרמב"ם דאסור נכחו בהנאה באמת גם בעובד כוכבים שלנו אסור, אלא מכל מקום לדין דקיימא לן דכחו מותר בהנאה, וקיימא לן דהא להרמב"ם דנחית חד דרגא, אס כן בעובד כוכבים שלנו מותר בשתייה, וכעין מה שכתב הר"ם [עמוד קל"ז ד"ה כתב] לענין מדדו, הובא בט"ו [ס"ק ל"א], וכן כתוב להדיא בש"ך (סימן קכ"ה ס"ק ב'). וצוית נראה לענ"ד דאף להרמב"ם יש להקל, דהא במגעו דבדר אחר ככוונה דאסור בהנאה מדינא, אף על פי כן בעובד כוכבים דידן מותר, דהוי מגעו על ידי דבר אחר שלא ככוונה מגע, אס כן הכי נמי בכחו הוי כמו שלא ככוונה דשרי:

הגהות רעק"א

כג (פ"ז ס"ק כ"ב) מב"ב מקום כה הגוי אסור אף בזמן הזה. תמיהני, דהא בכמה מקומות מבואר דמגע עובד כוכבים על ידי דבר אחר על כל פנים לא גרע מכחו, ולכמה פוסקים חמיר מגע על ידי דבר אחר מכחו, וכיון שמטכיים הט"ז להחיר מגע עובד כוכבים על ידי דבר אחר בזמן הזה, כמבואר בדבריו [ס"ק לב] בהיתר מה (ששרה) [ששתה] על ידי קנה חלול, וכן לקמן בס"ק ל"ג, אם כן למה אסור כחו בזמן הזה. ומדברי הרמב"ם אין ראיה, דהרמב"ם לשיטתו שאוסר כחו בהנאה, משום הכי אסור גם בישמעאל, אבל לדין דכחו אינו אסור רק בשתייה, כמו שפסק המחבר בסימן קכ"ה סעיף א', אם כן בעובד כוכבים שבזמן הזה מותר אפילו בשתייה. והט"ז

לשיטתו שלעיל בסוף ס"ק ל' באמת תמה על השו"ע שמתיר כח העובד כוכבים בשתייה, ורוצה להשוות כח העובד כוכבים למגעו על ידי דבר אחר ככוונה ולאסור בהנאה. ואף על פי כן אני תמה על הט"ז, שהרי אכתי גם לשטתו על כל פנים אינו רוצה רק להשוות כחו למגעו על ידי דבר אחר, אבל לא להחמיר יותר מזה, ואם כן כיון דמגע על ידי דבר אחר מותר בזמן הזה, לא יחמיר בכחו, וצ"ע. ועיין בש"ך לקמן סימן קכ"ה ס"ק ב' מבואר גם כן כמו שכתבתי: (דע"א מרובה) כד (שם ס"ק כ"ב) והיינו מטעם ניצוק חיבור ואף [שאין] [טז] פתירין ניצוק בריש סימן קכ"ז, כצ"ל: (דע"א מרובה בשלחן הפתור)

ט"ז ס"ק ל"ב, כחצ דכחו אפי"ג דקוי"ל דמותר צהנאה מי"מ לא נחתין חד דרגא לדין להחיר צשחיה וכו"מ כן מדברי הר"מ, ובס' דמ"ר והגרע"א הסכימו ע"ס כש"ך דלדין מותר צשחיה ומדברי הר"מ אין ראי' דהר"מ ס"ל דכחו אסור צהנאה, והגרע"א הוסיף דאף אי נקטינן כהר"מ דכחו אסור צהנאה לדין מותר צשחיה כמו נגיסה כ"י ד"א לדין דחשנין לי כנגע בלא כונה מגע אפי"ג דטובע בכוונה מגע בדין בגמ' אסור צהנאה, וכ"י בכחו בכוונה חשנין לדין ככחו שלא בכוונה, ולא דמי, דטובע דד"א בלא כונה ידועה דאסרינן צהנאה הוא משום דמחזיקין לי לנגע לשם ניסוך, אבל לדין דודאי לא נגע לשם ניסוך ה"ל כנגע שלא בכוונה, אבל כחו דאסור צהנאה צמערס מכלי אל כלי נדעת הר"מ גם לדין נחתין רק חד דרגא ואסור צשחיה וכו"מ שדייק כפי' מדברי הר"מ, ואמנם זה לא יתכן רק לדעת הר"ן דחשיב מערה מכלי אל כלי כעריד לטובת ישראל, ואי אסרינן צהנאה ע"כ משום דשם נסך פלה וכמש"כ ס"י מ"ז סק"ז, אבל לדעת הרא"ש שם דכל שאינו ערוד אסור צהנאה אף שעוסק צמלאכתו, וא"כ נגע צקנה צמלאכתו מלאכה קלה אסור צהנאה ומ"מ לדין מותר צשחיה, א"כ הדין נותן דמוריק אפי"ג דאסור צהנאה מ"מ לדין מותר צשחיה כיון דאין כאן מליאות של כונה ניסוך ה"ל כמוריק שלא בכוונה דמותר צשחיה, וכדין סבור שהוא שכה.

א י ש

הלכות יין נסך סימן מט

ח ז ר

מדרגת אינו ששופך על הארץ], וכחצ על הארץ נחשבה כניסוך מי"מ אם אסור [זה דלא כהרש"א שהביא ב"י אחר אבל זה ששופך שנגע אינו או נגע זה ששופך אסור], וכחצ עוד צו עכו"מ ציין כנשפך לארץ וכחצו"מ דפסקין פרי' ניסוך דרגג שמי' ניסוך דכחצ דפסקין נד"ר שמי' ניסוך כונה א"י כמו שפי' בדעת הר"ף דלמסקו ומצואר דאם היין אזיל לאיצוד אין פ טעם נכי דאין כאן משום כחו דעכו"מ דכולך לאיצוד, מ"מ ליחסר משום גמי שהתחיל לימשך ע"י, וכרי הוא נוגע לאיצוד צעלו זה כדעת הרש"א, א"כ פלוני שם יין פ' והנה למדנו דעת המרדכי דנשפך על ה ואינו נאסר משום כחו, ומש"י דרך ניסוך שברי כן עצודת הנסוך לפי פרי' ס"י י"ג דלפני עכו"מ שאני, וכן על הארץ מקרי לאיצוד, ונראה דיש להי צמשפך ע"ג קרקע, ומיכו צעכו"מ

אם רגילות מלאכה זו ליגע בידו ציין באופן האוסר צשחיה ודאי חוששין, ואם אין הדבר רגיל רק ספיקא מותר.

ב"י ס"י קרי' הביא חשודת הרש"א דמחלל שבת צפרהסיה או כופר צדברי חז"ל אסור יין צמגע, ונראה שהוא משום קנסא כיון שאינו עובד כו"מ וגם צחו מותרת, ונראה דדינו כנכרי שאין עובד כו"מ ויינו מותר צהנאה ואסור צשחיה ומגעו ע"י ד"א או מגעו ציד שלא בכוונה מגע מותר צשחיה, וכן מדדו ציד וכי"צ, אבל נגע דרך מלאכתו צמלאכה שאין צה ערדא אסור צשחיה וכמש"כ לעיל ואם הוא פועל צעשיית היין צחזקה שנגע דרך התעסקות ואסור צשחיה.

ואם מ"ן נמור הגומי וציין גריר היינו גישתא וכיון דנגע ציין צפיו וכל היין צתר גשתא גריר, לדין ג"כ כל היין אסור צשחיה, וכן אם הניח אלצצו על פי הנמור לעכצ יליאת היין אסור כל היין, אבל אם עלטל כלים ציין אף שהוא משכשך דרך הלובו מותר וכמש"כ בדמ"ר ס"י קכ"ד ס"י שהרי זה שאינו עובד עכו"מ אינו משכשך לשם עכו"מ וכ"י שכשך שלא בכוונה ושכשך שלא בכוונה פ"י כלי מותר צשחיה צזמן שלא נגע בנפיו.

וכן נותן ענזים לגת ואינו אסור, וכן פותח את הצרח של גת והיין יורד ואינו אסור, וכן שואב צנטלא וממלא צקבוקים דרך המשפך וצלצד שלא יגע ציין צידו, דכחו מותר, כמש"כ לעיל סק"ז.